

FORSVARET
Forsvarets høgskole

Utviklingen på Frans Josefs land

Konsekvenser for norsk sikkerhetspolitikk

Helene Folkestad

Masteroppgave

Forsvarets høgskole

vår 2021

Forord

Denne studien ble gjennomført som en del av masterstudiet ved Forsvarets stabsskole høsten 2020 til høsten 2021.

Etter snart 20 hektiske år i forsvaret fikk jeg mulighet til å kunne ta ett steg tilbake og få presentert verden på en ny måte, med inspirerende forelesere ved Forsvarets høgskole. Etter ett intensivt og annerledes år var det på tide å gå grundig til verks med egen oppgave. Temaet for oppgaven brakte meg på mange villspor, men jeg har lært mer enn hva jeg hadde sett for meg på forhånd.

Ideen bak oppgaven fikk jeg av professor Rolf Tamnes ved Institutt for forsvarsstudier. Det har vært svært motiverende å jobbe med et tema som er aktuelt, samtidig som det har vært skummelt å gå inn på et tema som har vært dekket bredt gjennom mange år av profilerte forskere.

Jeg vil først og fremst takke min veileder Professor Sven G. Holtsmark for hans tålmodighet. Dette har vært en seig prosess. Så vil jeg takke arbeidsgiver for å ha tilrettelagt for studier utover det som kan forventes. I tillegg vil jeg takke gode kolleger, venner og familie for oppmuntring og perspektiv, når dagene følte altfor korte og altfor få. Tusen takk også til medelever gjennom studiet, som gjorde hverdagene både lærerike og morsomme. Jeg skulle ønske vi hadde fått mer tid sammen.

Til slutt må den største takken gå til min beste venn og ektemann Øystein, dette hadde vært umulig uten deg.

Helene Folkestad

Forsvarets stabsskole 30. september 2021

Sammendrag

Frans Josefs land har gjennom mange år hatt en viktig rolle i sovjetisk historie knyttet til nasjonal sikkerhet. Etter at Putin kom til makten ved århundreskiftet, ble øygruppen på nytt aktuell. Oppbyggingen av ny og moderne militær infrastruktur og utstasjonering av væpnede styrker har gjort Frans Josefs land til en egnet plattform til å underbygge russiske ambisjoner både i Arktis og globalt.

For å få en forståelse av hva utviklingen på Frans Josefs land betyr for norsk sikkerhetspolitikk, har oppgaven analysert utviklingen på øygruppen fra århundreskiftet og frem til i dag. Elementene i analysen består av russisk politikk for Arktis, tilgjengeliggjort gjennom russiske offisielle dokumenter, og den faktiske utviklingen på Frans Josefs land, etablert primært gjennom pressemeldinger, nyhetsartikler og forskningslitteratur.

Funnene i oppgaven peker på at utviklingen på Frans Josefs land er et resultat av langsiktig planlegging. Men utviklingen har tatt lang tid, og det er fortsatt svakheter i reelle kapasiteter og evnen til å understøtte disse, som svekker synet på hva Russland egentlig har oppnådd med oppbyggingen. På den andre siden har oppbyggingen vist seg å ha hatt stor symboleffekt. Denne effekten har vært med på å skape usikkerhet rundt russiske intensjoner i Arktis, og er en mulig grunn for den økte aktiviteten i norske nærområder, fra både alliert og russisk hold.

Opgaven belyser utviklingen på Frans Josefs land og bidrar til å gi et mer nyansert bilde av det som faktisk ligger til grunn, for det som må sies å være suksessfull russisk avskrekking.

Summary

Franz Josef Land was for many years an important contributor to deterrence and the national defense of the Soviet Union. After Putin came to power at the turn of the century, the archipelago slowly started to regain its importance. In the last decade, state of the art military infrastructure and the deployment of Russian Armed Forces have made Franz Josef Land a platform for underlining Russia's Arctic and global ambitions.

In order to gain understanding of what the development on Franz Josef Land means for Norwegian security policy, the thesis has analyzed the development on the archipelago from the turn of the century until today. The elements of the analysis consist of Russian policy for the Arctic, made available through Russian official documents, and the actual development of Franz Josef Land, established primarily through press releases, news articles and research literature

The findings in the thesis indicate that the development on Franz Josef Land is a result of long-term planning. But the development has taken a long time, and there are still weaknesses in real capacities and the ability to support them. This makes it less clear what Russia has actually achieved with the reconstruction. On the other hand, the reestablishment of a military presence on the archipelago has proven to have had a great symbolic effect.

This has contributed to to uncertainty about Russian intentions in the Arctic, and might be one of the reasons for the increase in both Allied and Russian activity in Norwegian neighboring areas.

Innholdsfortegnelse

FORKORTELSER	VII
1 Innledning	1
1.1 BAKGRUNN OG PROBLEMSTILLING	2
1.2 OPERASJONALISERING OG AVGRENSNING	2
1.3 RELEVANT FORSKNING	3
1.4 DISPOSISJON	5
2 Metode	7
2.1 FORSKNINGSMETODE	7
2.2 KILDER OG VURDERING AV KILDEGRUNNLAGET	7
3 Frans Josefs land i tiden før Sovjetunionen gikk i oppløsning.....	10
4 Styrende dokumenter	13
4.1 RUSSISKE NASJONALE SIKKERHETSSTRATEGIER	14
4.2 DE MARITIME DOKUMENTENE	17
4.3 DE MILITÆRE DOKTRINENE	20
4.4 ARKTISSTRATEGIENE	23
4.5 OPPSUMMERT OM RUSSISKE STYRENDE DOKUMENTER	29
5 Utviklingen på Frans Josefs land	32
5.1 HVA FOREGICK PÅ FRANS JOSEFS LAND FREM TIL 2012?	32
5.2 HVORDAN FORLØP UTVIKLINGEN PÅ FRANS JOSEFS LAND ETTER 2012?	33
5.3 HVA ER STATUS PÅ FRANS JOSEFS LAND I DAG?	40
6 Den faktiske utviklingen på Frans Josefs land versus offisielle målsettinger	46
7 Konklusjon: konsekvenser for norsk sikkerhetspolitikk	53
8 Forslag til videre forskning	58
Litteraturliste	59

Forkortelser

AZRF- The Arctic Zone of the Russian Federation

CIA- Central Intelligence Agency

CSIS- Center for Strategic and International studies

C4ISR- Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance

DEW- Distant Early Warning

FSB – Den Føderale sikkerhetstjenesten

GPV- Russisk våpenprogram

HVT- High Value Targets

ICDS - International Centre for Defence and Security

NORAD- North American Aerospace Defence Command

OSK- Operasjonell strategisk kommando

SNDV - Strategic Nuclear Delivery Vehicle

UNCLOS - United Nations Convention on The Law of the Sea (havrettskonvensjonen)

---

1 Innledning

Russland har siden tidlig 2000-tall oppgradert og modernisert store deler av sine væpnede styrker, deriblant rustet opp og bygget ny infrastruktur i Arktis. Flere av de arktiske øyene har fått utstasjonert militært personell på permanent basis. Oppgraderingene innebærer nye kapabiliteter i form av sensorer, kjøretøy, kampsystemer og våpen tilpasset arktiske forhold. Det er også bygget moderne fasiliteter for arbeid og rekreasjon. Oppbyggingen foregår på lokasjoner som utvider det geografisk område for russisk militært nærvær i nord. Dette, sammen med endringer i kommandostrukturen, gir Russland et betydelig større handlingsrom. De nye strukturene, materiellet og personellet skal øves og trenes, noe som gir utslag i en økende russisk aktivitet i et utvidet området.

Med Russlands utvidelse og tilgjengeliggjøring av stadig større områder i Arktis, øker også den vestlige interessen i Arktis. Arktisstrategier lanseres av flere land (Bye, 2020b). Flere nasjoner har utført eller har planer om å utføre aktivitet i eller i nærheten av russisk økonomisk sone og i nærhet til russisk territorium. Russland på sin side peker på at Norge fasiliteter for denne aktiviteten.

Utviklingen på Frans Josefs land er en del av den større russiske satsningen i Arktis. Denne satsningen kan settes i sammenheng med den russiske ambisjonen om å gjenopprette stormaktstatusen som var gjeldende under Sovjetuniontiden (Boulègue, 2019). Den omfattende utviklingen i Arktis foregår på mange interessefelt og på ulike geografiske områder.

I denne oppgaven ser jeg på et av disse områdene – øygruppa Frans Josef land øst for Svalbard.

1.1 Bakgrunn og problemstilling

Da jeg fikk se bildene av «Arctic Trefoil» i 2017 i media, ble jeg nysgjerrig. Hva er det egentlig Russland driver med nå? Bildene viste et stort og moderne bygg plassert på en øygruppe langt nord og med Svalbard som nærmeste nabo.

Et søk i Atekst på Frans Josefs land fra 2000 og frem til i dag viser at det i norske media ikke er mye omtale av Frans Josefs land. Frem til 2010 var det stort sett ryddeprosjekter som ble omtalt. Så ble Frans Josefs land omtalt i forbindelse med den historiske delelinjeavtalen mellom Norge og Russland i 2010, hvorpå daværende statsminister Putin reiste rett til Frans Josefs land. Ellers har det vært sporadiske artikler, med størst dekning i nordnorske medier.

Frans Josefs land har vært gjenstand for flere hendelser som har blitt brukt for å underbygge inntrykket av Russlands ledende posisjon i Arktis. Rebemanning og oppbyggingen av Nagurskoje-basen på Aleksandraland tok til i 2014, og allerede i 2015 ble øygruppens rolle i forsvar av Kolahalvøya demonstrert gjennom en storskala uannonsert beredskapsøvelse. I 2021 ble øvelsen Umka holdt på Frans Josefs land. Dette er den største øvelsen som til nå har vært holdt på øygruppen. Den innebar deltagelse fra tre strategiske ubåter, som dykket opp gjennom isen, til skue for hele verden.

Så hva er det egentlig Russland vil med Frans Josefs land? Og hvordan har utviklingen der foregått? Dette spørsmålet ble også stilt i Nordnorsk debatt i august 2021 under spørsmålet «Hva gjør russerne på Alexandra Land?» (Berg, 2021). Oppgaven vil derfor forsøke å besvare følgende problemstilling:

- *Hva skjer på Frans Josefs land, og hva er konsekvensene for norsk sikkerhetspolitikk?*

1.2 Operasjonalisering og avgrensning

Utviklingen i Arktis er et tema som fanger flere nasjoners interesser og som dekkes med ulike vinklinger. Men temaet er vidt, og det kreves stor kunnskap for å dekke hele regionen over tid. Jeg har derfor begrenset meg til å se på utviklingen på Frans Josefs land.

Oppgaven ønsker å bringe innsikt i hvordan utviklingen på Frans Josefs land har foregått og bidra til forståelsen av dagens situasjon. For å få til dette vil oppgaven følge utviklingen innen fire ulike sett av russiske dokumenter og se disse oppimot den aktiviteten og utviklingen som har foregått på Frans

---

Josef land i samme tidsrom. Hensikten med det er å få ett innblikk i hvilke beslutninger som har påvirket utviklingen, eventuelt å få forståelse for hvorfor andre ikke har gjort det

Resultatet av analysen vi mulig indikere hvilke dokumenter som er mest interessante å følge med på i fremtiden, for å forstå en eventuell videre utvikling.

Opgaven er avgrenset til å følge utviklingen, knyttet til nasjonal sikkerhet på Frans Josefs land etter at Putin kom til makten rundt århundreskiftet og frem til sommeren 2021.

Siden utviklingen på Frans Josefs land kun utgjør en del av den større russiske satsningen i Arktis, vil det være nødvendig å se på Frans Josefs land i et utvidet perspektiv. Dette for å gi et bedre grunnlag for å forstå konteksten rundt hvilke valg som er gjort, og forstå hvilken rolle Frans Josefs land har i forsvaret av Russland.

Frans Josefs land er et naturlig valg gitt den geografiske nærheten til norske områder. Norges geografiske plassering medfører en naturlig interesse, i utvikling som kan knyttes til det russiske nasjonale forsvaret av Kola og den strategiske andreslagsevnen. Oppbyggingen på Frans Josefs land har gitt Russland større mulighet og mer fleksibilitet for maktprojeksjon inn i en større del av våre nærområder enn de har hatt tidligere. Utviklingen har og ført til økt aktivitet i norske nærområder på både russisk og alliert side.

1.3 Relevant forskning

Det finnes mye forskningslitteratur på Arktis som helhet, men for Frans Josefs land er informasjonen mer fragmentert. Av tidsaktuelle analyser knyttet spesifikt til kapasitetene på Frans Josefs land, er rapporten *Hunting for Russia's Newest Military "Treasures in the Far North* fra Center for Strategic and International studies (CSIS) en utfyllende kilde (Matthew Melino, Heather A. Conley & Joseph S. Bermudez Jr., 2020). Rapporten konkluderer med at den russiske evnen til maktprojeksjon er styrket som et resultat av oppbyggingen på Frans Josefs land. Størst uro knyttes til bruken av Nagurskojebasen som en fremskutt base for å understøtte operasjoner i Nord-Atlanteren og sentrale deler av Arktis, noe som kan begrense norsk handlingsrom og komplisere tilgang til alliert støtte. I rapporten blir det påpekt at satellittbilder ikke indikerer utvidelse av kapabiliteter (Matthew Melino et al., 2020, s. 6). Den danske etterretningstjenesten presenterte i sin trusselvurdering *Risk assessment 2019* et kapittel om Arktis, hvor de spesifikt omtaler Nagurskojebasen som et viktig område for den militære utviklingen i Arktis (Danish Defence Intelligence service, 2019, s. 13). De starter med å si at "though Russia's military build-up in the Arctic... has a defensive focus, it increasingly contains elements that

---

could also be utilized for offensive operations” (Danish Defence Intelligence service, 2019, s. 14). Deretter peker de på at Nagurskojebasen, kan brukes til å angripe den amerikanske basen Thule på Grønland, ved hjelp av lufttanking eller langtrekkende missiler.

CSIS rapporten baserer seg i stor grad på billedanalyser, og den danske trusselvurderingen er sannsynligvis et resultat av flere kilder. Men søk har ikke avdekket rapporter som velger denne fremgangsmåten for å belyse utviklingen og konsekvenser, med et eget fokus på Frans Josefs land.

Søk etter relevant forskning har omfattet både Frans Josefs land spesifikt og Frans Josefs land som en del av den større russiske utviklingen i Arktis siden den kalde krigen og frem til sommeren 2021. Informasjon som omhandler militær infrastruktur, er en sentral komponent i oppgaven. I tillegg har søket omfattet russiske offisielle dokumenter, fra de nasjonale sikkerhetsdokumentene og maritime doktriner, til andre dokument omhandlende Arktis og militær og maritim utvikling. Disse dokumentene har omfattet tiden etter år 2000. Søket har også omfattet analyser av de spesifikke dokumentene og vurderinger rundt betydningen av den militære utviklingen og mulige konsekvenser.

Under nevnes forskningslitteratur som har brakt nyttig innsikt under arbeidet med oppgaven.

CSIS rapporten *Hunting for Russia's Newest Military "Treasures in the Far North"*, er som allerede omtalt, en sentral kilde (Matthew Melino et al., 2020). Konklusjonen er at basen på Nagurskoje har gitt Russland en fremskutt base, hvorfra de kan projisere makt inn i det sentrale Arktis og Nord-Atlanteren, men at videre forskning må til før det blir klart hvilken rolle basen vil få som en del av bastionsforvaret. Rapporten *The New Ice Curtain: Russia's Strategic Reach to the Arctic* bidrar med grunnleggende forståelse for utviklingen i Arktis (Conley & Rohloff, 2015).

Rapporten *Russia's Military Build-Up in the Arctic: to What End?* av Katarzyna Zysk undersøker utviklingen av Russlands militære holdning i Arktis og utforsker hva utviklingstrendene over tid kan fortelle om slutttilstanden for den fornyede russiske militærstyrken i regionen (Zysk, 2020).

I artikkelen *Threat Assessments and Strategic Objectives in Russia's Arctic Policy* skriver Pavel Baev om den russiske arktispolitikens to ikke-kompatible spor og ser på mismatchen mellom russiske trusselpersepsjoner og kapasiteter i Arktis (Baev, 2019).

Nurlan Aliyev ved International Centre for Defence and Security (ICDS) har skrevet en artikkel om *Russia's Military Capabilities in the Arctic*, som inneholder spesifikk informasjon om Frans Josefs land (Aliyev, 2019).

Mathieu Boulegue har skrevet rapporten *Russia's Military Posture in the Arctic Managing Hard Power in a "Low Tension" Environment* (Boulègue, 2019). Der omtaler han blant annet Bastionsforvaret,

---

militær infrastruktur, og russiske militære ambisjoner i Arktis. Rapporten inneholder et eget vedlegg om russiske arktiske baser.

Marlene Laruelle tar for seg den russiske arktispolitikkenes sårbarheter i artikkelen *Russia's Arctic Policy: A Power Strategy and Its Limits* (Laruelle, 2020). Artikkelen fokuserer på økonomisk utvikling, nordlig sjørute og miljøutfordringer, men inneholder og omtale av infrastrukturens betydning i arktispolitikken.

Sergey Sukhankin har skrevet to mindre artikler: *The Arctic 'Trilateral'—Russia's Bid for Regional Military Superiority* og *Completing the Arctic Shield: Russian Activities on Wrangel Island* (Sukhankin, 2018, 2020).

Danish Defence Intelligence service omtaler styrkingen av arktiske kapabiliteter i Arktis i *Risk assessment 2019* (Danish Defence Intelligence service, 2019). Trusselvurderingen tar også for seg konsekvenser av et større amerikansk fotavtrykk i vestlige farvann.

Alexander Sergunin og Valery Konyshchev har skrevet flere artikler som ser på arktiske strategier, militære strategier og bruk og hard og myk makt i Arktis (Sergunin & Konyshchev, 2016, 2017, 2018).

Hilde-Gunn Bye skriver om konsekvenser for Norge i *Leaving its Arctic reluctance behind: the re-emergence of U.S. security policy focus towards the European High North and its implications for Norway* (Bye, 2020a). Artikkelen utbroderer ulikhetene mellom Norge og USA i tilnærmingen til Arktis, og skriver om konsekvensene den tettere integrasjonen med USA kan få for Norge.

De årlige kapitlene omhandlende Russland i tidsskriftet *The Military Balance* gir nyttig informasjon på utviklingen fra år til år.

1.4 Disposisjon

Denne oppgaven er delt inn i 8 kapitler.

Kapittel 1 tar for seg problemstillingen, og svarer på hvorfor denne oppgaven skrives. Deretter forklarer kapitlet hvordan oppgaven er tenkt besvart. Den inneholder også en del om relevant forskning, og bakgrunnen for søk etter kildemateriale. Deretter gir kapitlet en oversikt over disposisjonen i oppgaven.

Kapittel 2 Inneholder en beskrivelse av den metoden som er brukt for å besvare oppgaven, og inneholder en kildebeskrivelse og en drøfting av svakheter med metoden.

I kapittel 3 vil oppgaven forklare hvorfor øygruppen Frans Josefs Land er viktig for Russland. Kapitlet vil gi et innblikk i hva slags aktivitet som tidligere har vært forbundet med øygruppen, med fokus på tiden under den kalde krigen.

Kapittel 4. For å forstå den videre utviklingen på øygruppen vil oppgaven presentere fire ulike sett av russiske dokumenter. Hensikten med det er å få en forståelse av hva dokumentene inneholder, finne ut når beslutninger trådte i kraft, se på hvor samkjørte beslutningene var i forhold til andre dokument, og finne ut av hvilke dokument har vært mest relevante for utviklingen. Målet med kapitlet er å identifisere elementer i dokumentene som sier noe om Frans Josefs lands rolle i den russiske forsvarsoppbyggingen.

Kapittel 5 dreier seg om den faktiske utviklingen av det russiske militære nærværet på Frans Josefs Land fra tiden etter oppløsningen av Sovjetunionen og frem til sommeren 2021.

I kapittel 6 drøftes den faktiske utviklingen opp mot de offisielle dokumentene. Her forsøker oppgaven å følge utviklingen oppimot beslutninger tatt og vurdere hvorvidt Russland har eller ikke har lyktes i forhold til ambisjoner.

Kapittel 7 belyser funnene som er avdekket i oppgaven, og beskriver konsekvenser for norsk sikkerhetspolitikk. Kapitlet belyser og hvilke dokumenter som har påvirket utviklingen på Frans Josefs land, og indikerer dermed hvilke dokumenter som er spesielt interessante å følge med på, i den videre utviklingen.

Kapittel 8 inneholder en refleksjon over temaer som kan være aktuelle for videre forskning.

---

2 Metode

2.1 Forskningsmetode

For å svare på problemstillingen «Hva skjer på Frans Josefs land, og hva er konsekvensene for norsk sikkerhetspolitikk?», er det nødvendig med grunnleggende informasjon om utviklingen på Frans Josefs land, samt forståelse for russisk politikk relatert til utviklingen i Arktis. Oppgaven må derfor besvares ved hjelp av kvalitativ metode. Avgrensningen til Frans Josefs land i tiden etter århundreskiftet gjør at studien kan betraktes som en enkelt-case (Jacobsen, 2016, s. 99).

Problemstillingen kan i dette tilfelle best besvares gjennom en dokumentundersøkelse, da det ikke er realistisk tilgang til muntlige kilder om russisk militærpolitikk. Innhenting av data og kildevurdering har vært krevende på grunn av et bredt utvalg av kilder, hvor mange kilder har vært på russisk. Dette har komplisert innhenting. Noen av de russiske dokumentene har vært vanskelig å få tak i og tilgjengeliggjort for videre analyse. I arbeidet med materialet har det stadig dukket opp nye interessante kilder, som har gjort det utfordrende å sette en sluttstrek for innhenting.

I analysen av de russiske dokumentene er det i første omgang greit å se hvilke tekstbiter og formuleringer som går igjen. Men parafisering kan ha gjort enkelte sammenkoblinger mindre tydelig. En annen utfordring, som har blitt oppdaget, er at søk på utvalgte ord eller tekstbiter, i oversatte tekster som er oversatt, kan gi et misvisende bilde på realiteten. Jeg må også ta høyde for at elementer kan forsvinne eller bli fordreid i oversettelsen. Jeg mener likevel at metoden gir grunnlag for å trekke viktige slutninger om russiske intensjoner.

2.2 Kilder og vurdering av kildegrunlaget

Det er flere forskere som har fulgt utviklingen innen russiske doktriner og strategier og som publiserer analyser etter hvert som nye doktriner og strategier trer i kraft. Slike analyser tar ofte for seg en enkelt gruppe av dokumenter som for eksempel de militære doktrinene eller arktisdokumentene. Analysene er nyttige for å se på endringer i dokumentene i sin helhet, eller de kan være fokusert rundt ett tema, som for eksempel strategisk avskrekking. Denne oppgaven forsøker å se på tvers av flere sett av dokumenter for å se hvordan de har påvirket utviklingen på Frans Josefs land.

Denne oppgaven ser kun på innhold som kan ha en indirekte eller direkte effekt på utviklingen på Frans Josefs land. Med det menes hvordan Russland ser på truslene i Arktis, hvordan de ser for seg å beskytte nasjonale interesser, utvikling innen oppbygging og infrastruktur eller bruken av militære eller andre styrker.

Blant annet på grunn av at oppgaven bare bruker én datainnsamlingsmetode, dokumentundersøkelse, vil oppgaven ikke gi et utfyllende bilde. Dette er en svakhet, men gitt problemstillingen, er det eneste måte å svare på oppgaven på. En stor del av oppgaven baserer seg, imidlertid, på russiske offisielle dokumenter. Dette er gode kilder som gir det offisielle synet på hvordan russiske myndigheter tilnærmer seg ulike temaer.

Siden Russland regulerer adgangen til øygruppen er dekningen av utviklingen på Frans Josefs land i stor grad begrenset til russiske kilder, i form av russiske pressemeldinger, nyhetsoppslag og intervju gjort av inviterte journalister. Bruken av russiske pressemeldinger er nødvendig for å få et bilde av aktiviteten, men det er en svakhet med kildegrunnet at det er vanskelig å bekrefte at opplysningene er riktige. I noen tilfeller er det rapporter som kan bekrefte utviklingen. Disse er i stor grad basert på bilder, som viser utvikling over tid og konkret utstyr. Svakheten med det er at det kun er informasjon fra den dagen som bildene er tatt som er gjenstand for analysen. I den grad man ønsker å få et innblikk over flyttbare kapasiteter, som f.eks våpensystemer, som lett kan skjules, er det sjeldent tilstrekkelig med bilder fra kun enkelte dager. I tillegg kan aktivitet som ønskes skjult, foregå i tider med værforhold som gir nødvendig kamuflasje.

Svakheten med bruk av primært russiske kilder er forsøkt kompensert ved å gå igjennom ett stort kildegrunnlag fra 2000 og frem til i dag som kan gi et grunnlag for å vurdere om en kilde er pålitelig. Det overordnede inntrykket er at det ikke er grunn til å tvile på innholdet. Oppgaven har ikke avdekket feil knyttet til innhold som er av betydning for budskapet. Om en øvelse vurderes som vellykket eller ikke har mindre relevans for oppgaven som helhet. I de tilfeller hvor det er rapportert om aktivitet knyttet til maritim transport, kan AIS-data i mange tilfeller bekrefte slik aktivitet.

Mange av kildene som er brukt i oppgaven, er skrevet på russisk. For å kunne bruke dette som kildegrunnlag har oppgaven måtte benytte seg av google translate eller innebygde oversettelsesfunksjoner i programvaren til nettleseren. Spesielt knyttet til gjennomgang av russiske offisielle dokumenter, hvor det finnes engelske oversettelser, har stikkprøver blitt brukt for å se om disse oversettelsene samsvarer med hverandre. Ettersom oppgaven ikke analyserer spesifikke fraser, konkluderes det med at oversettelsene som er brukt er gode nok til formålet.

Noen av dokumentene har vært vanskelige å få tak i, for eksempel Arktis-strategien fra høsten 2020, som på grunn av kryptering ikke lar seg oversette på nett. Dokumentet omhandlende sjømilitær

---

aktivitet fra 2012 er kun funnet i papirform (President of Russia, 2012). I disse tilfellene har appen «Google Oversetter» blitt brukt.

Siden utviklingen på Frans Josefs land er en del av den større russiske satsningen i Arktis, er det ikke alltid lett å vite hvilke forslag som er myntet på Frans Josefs Land. I de tilfeller oppgaven kommer til feilaktige beslutninger knyttet til tolkninger av russiske dokumenter, er det forfatteren sin feil.

---

3 Frans Josefs land i tiden før Sovjetunionen gikk i oppløsning.

Under den kalde krigen var det aktivitet på en rekke lokasjoner på Frans Josefs land. Aktiviteten på militær side handlet om luftbasert kjernefysisk avskrekking mot USA. Med denne fremskutte plasseringen, under 900 km fra Nordpolen, kunne russiske fly avskjære amerikanske bombefly før de kunne nå sentrale områder i Sovjetunionen (Mukhin, 2013). Avgraderte rapporter gir et bilde av virksomheten på Frans Josefs land under den kalde krigen.

En bilderapport fra CIA gir et bilde på aktiviteten på Frans Josefs land i 1958. I dette oppdraget hadde hele øygruppa blitt fotografert, og rapporten konkluderte med at aktiviteten var konsentrert til Aleksandraland, Hoffmannøya og Rudolføya (CIA, 1958). På Alexandra land fantes det en flystripe på 6000 x 150 fot av is og snø, to polare forskningsstasjoner med henholdsvis 4 og 3 bygninger, samt et mindre antall shelter. I tillegg ble fire uidentifiserte tårn på ulike lokasjoner lenger syd på øya lokalisert. Et mindre en-motors fly var også synlig på en av forskningsstasjonene (CIA, 1958). «Nagurskaya airbase» ble etablert i 1947 (Eliseeva, 2014). På Hofmannøya fantes den største rullebanen på 11 900 x 490 fot av is og snø, samt en forskningsstasjon bestående av 6 bygninger og flere shelter. I tillegg til dette ble det rapportert om ett synlig helikopter og en mast (CIA, 1958). På Rudolføya ble det registrert

---

en større stasjon som ifølge rapporten sannsynligvis var relatert til flynavigasjon. Den bestod av ca 35 master i ulike høyder, 1-2 radarer og 14 ulike bygninger (CIA, 1964).

I en rapport fra 18. juni 1964 er det oppgitt koordinater for tre «Longe range air bases» på FJL (CIA, 1964). Den «nye» var på Graham Bell-øya. Graham Bell-øya hadde også Tall King radar, med det russiske navnet P-14 (CIA, 1965). Disse radarene var tydelig av stor interesse for amerikanerne, da de med stor nøyaktighet rapporterte posisjonene på disse (CIA, 1966). Ifølge Janes kom radaren i bruk på 1950-tallet med formål som tidlig varsling mot innkommende høytflyvende fly. Den effektive rekkevidden er i Janes oppgitt til sannsynligvis minimum 500 eller 600 km, opp til en høyde på 150 000 ft (Jane's, 2005).

I tiden før Sovjetunionen gikk i oppløsning, hadde aktiviteten gått litt ned i forhold til de mest aktive periodene under den kalde krigen. Men betydningen av Arktis for Sovjetunionen var likevel svært viktig og kan illustreres ved at «by 1990 the Soviet Union operated seven nuclear weapons types with a strategic capability. Eight of these had a potential Arctic orientation, representing 66 % of the total Soviet Strategic Nuclear Delivery Vehicle (SNDV) force» (Huitfeldt, Ries & Øyna, 1992, s. 125).

I tidsrommet 1990-1991 fantes det to «veldig lange» rullebaner på Frans Josefs land, en på Graham Bell og en på Nagurskoje (Huitfeldt et al., 1992, s. 145). Disse var «optimally located for far forward Arctic air intercept missions» (Huitfeldt et al., 1992, s. 145). Først og fremst gjaldt det langtrekkende MiG-31 Foxhound A (Aliyev, 2019; Huitfeldt et al., 1992). Det kan tyde på at rullebanen på Hofmannøya ble lagt ned før den tid.

I Forsvarsstudier 4/1992 *Strategic interests in the Arctic* står det at det i alt fantes 11 lange rullebaner i Arktis. Kjennetegnene på disse var lengden, som strakk seg lenger enn nødvendig for sivil luftfart og at de var plassert på fjerne lokasjoner. Ifølge studien var de ekstra lange rullebanene var nødvendig for at tunge bombefly og avskjæringsfly kunne ta av, når de var fullt oppsatt med våpen og drivstoff (Huitfeldt et al., 1992, s. 93).

Grensevaktstasjonen på Nagurskoje ble satt i drift i 1981, og den fikk nye fasiliteter i 1992 (Tass, 2014). Den meteorologiske stasjonen på Alexandra Land ble stengt i april 1991, og den marine hydrometeorologiske stasjonen ble stengt i 1997 (Nizhny Novgorod Regional Public Organization of Veterans of the Nizhny Novgorod Border Guard, 2014).

Når det gjaldt ansvaret for Arktis, var det i 1991 delt mellom fire militærdistrikt, Leningrad, Ural, Siberia og det fjerne Østen, og de to flåtene Nordflåten og Stillehavsflåten» (Skupov, 2015). Denne ansvarsfordelingen ble opprettholdt i årene fremover.

Oppsummert hadde Frans Josefs land en viktig rolle i forsvar av Sovjetunionen, helt frem til oppløsningen den 26. desember 1991. Det var på grunn av trusselen bombefly og missiler representerte og at distansen mellom de to supermaktene ble forkortet med å ha fremskutte baser i Arktis (Tamnes & Offerdal, 2014, s. 21).

Frans Josefs land har en lang historie som en russisk arktisk utpost, men «following the collapse of the Soviet Union, these facilities were substantially reduced to a “FSB [Federal Security Service] border post (30 persons), Arctic specialists (16 persons) and meteorologists (six persons)” (Matthew Melino et al., 2020).

Etter Sovjetunionens fall gikk det generelt dårlig med de russiske væpnede styrkene. Russlands flystyrker fikk på 1990-tallet lave budsjetttildelinger, det var et økende antall ulykker og lavt beredskapsnivå, dårlig vedlikehold, og mangel på materiell og flytreening (Novichkov & Mann, 1997). Ifølge Marlene Laruelle fikk den russiske hæren på sin side fikk nesten ingen økonomiske tildelinger på ett tiår, og forsvaret var en av de virkelig store glemte institusjonene gjennom 1990-tallet (Laruelle, 2014, s. 114). Også tidsskriftet *The Military Balance* oppsummerte 1990-tallet med å si at de væpnede styrkene hadde opplevd en gradvis tilbakegang og hadde fått lite offentlig og politisk støtte (*The Military Balance*, 2000, s. 109).

---

4 Styrende dokumenter

Etter at Sovjetunionen gikk i oppløsningen, ser det ut til at Arktis ble glemt (Boulègue, 2019). Situasjonen endret seg sakte i begynnelsen av 2000-tallet. Økonomien bedret seg, og Putin viste, blant annet gjennom nye offisielle dokumenter og reformprosesser i de væpnede styrkene, at han hadde ambisiøse planer for Russland (The Military Balance, 2001, s. 105). Putin ble innsatt som president 7. mai 2000, men hadde da sittet som fungerende president etter at tidligere president Boris Jeltsin valgte å fratrukke sin stilling 31. desember 1999.

Det er spesielt fem ulike sett av dokumenter som kan belyse Russlands offisielle vurderinger og ambisjoner i Arktis.

De nasjonale sikkerhetsstrategiene gir overordnede prioriteringer for ivaretagelse av den russiske føderasjonens sikkerhet i hele det russiske interesseområdet, og gir grunnlag for de etterfølgende og mer spesifikke doktrinene og strategiene.

For å forstå utviklingen på Frans Josefs land vil det videre være nyttig å se på de militære og de maritime doktrinene og strategiene. Disse favner vidt, men er like fullt relevante for Frans Josefs land. De militære doktrinene tar for seg den militære organisasjonen med tanke på utvikling, oppgaver og bruk av denne ressursen for å ivareta den nasjonale sikkerheten i tråd med gjeldende nasjonale sikkerhetsstrategier. De maritime dokumentene gir føringer for den statlige politikken knyttet til all russisk maritim aktivitet, og har i likhet med de nasjonale sikkerhetsstrategiene også et globalt utgangspunkt. Av maritime dokumenter finnes det maritime doktriner og strategier, og også dokumenter rettet spesifikt mot sjømilitær virksomhet.

En ytterligere kategori er Arktisdokumentene som i motsetning til de tre foregående kategoriene er avgrenset til å omhandle utviklingen i det geografisk definerte område Arktis. Disse dekker utviklingen innen et stort spekter av interesser som økonomi, økologi, forsvar, vitenskap og geopolitikk.

I tillegg finnes det dokumenter knyttet til den sosio-økonomiske utviklingen i Arktis. Disse dokumentene tas ikke med i denne oppgaven, da utviklingen på Frans Josefs land ikke regnes som et mål for den sosio-økonomiske utviklingen. Utviklingen på Frans Josefs land må heller sees på som en ressurs og forutsetning som skal bidra til å bygge opp under den sosio-økonomiske utviklingen, i tillegg til å ivareta oppgaver knyttet til den nasjonale sikkerheten.

I den følgende gjennomgangen av russiske offisielle dokumenter er oppgaven sentrert rundt de «observerbare» tiltakene og betraktningene som angår utviklingen på Frans Josefs land. Tiltak innen informasjonsteknologi for å for eksempel kunne drive effektiv kontroll over militær aktivitet i Arktis, administrative tiltak for å styrke samhandling på tvers av etater og forbedring av det juridiske rammeverk er derfor utelatt.

Frans Josefs land nevnes kun i en av kategoriene ovenfor, nemlig den maritime doktrinen fra 2015 (Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2015, s. 24). I arbeidet med de russiske dokumentene har oppgaven først fokusert overordnet på innholdet, deretter på eventuelle endringer, og så forsøkt å trekke ut utviklingen knyttet til Frans Josefs Land.

Dokumentene er ikke nødvendigvis sammenlignbare med hva vesten kaller doktriner og strategier. Direktøren for «Russia Maritime Studies» beskrev i forordet til oversettelsen av 2019 Maritim strategi at når vesten omtaler strategier, så skrives de som «ends-ways-means», altså hovedmål, handlemåter og midler. Det Russland kaller strategi er i større grad en vurdering, av de utfordringene som Russland må løse, for å nå målene som er utgitt i tidligere dokumenter (Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2019, s. 3). Om den nasjonale sikkerhetsstrategien fra 2015 sier Russland selv, at det er et grunnleggende strategisk planleggingsdokument. Det definerer nasjonale interesser og strategiske prioriteter og skisserer mål og tiltak innen innenriks- og utenrikspolitikk, med det formål å styrke sikkerheten og sikre utviklingen av landet på lang sikt (The Russian Federation, 2015).

4.1 Russiske nasjonale sikkerhetsstrategier

Det første dokumentet i denne kategorien het «National Security Concept of the Russian Federation» og ble utgitt kun noen dager etter at Putin kom til makten (Russian Federation, 2000). I 2009 kom «National Security Strategy of the Russian Federation to 2020» og siden da har dokumentene blitt hetende strategier (The Russian Federation, 2009). Et nytt strategidokument ble utgitt i desember 2015 og i juni 2021, henholdsvis «National Security Strategy of the Russian Federation» og «Strategy of national security of the Russian Federation» (Olech, 2021; The Russian Federation, 2015).

Dokumentene presenterer gjeldende russiske syn på temaer som har betydning for den russiske føderasjonens sikkerhet. De handler om hvordan Russlands nasjonale interesser skal ivaretas, og tar for seg Russlands posisjon i verden, Russlands nasjonale interesser og strategiske prioriteringer, trusler mot sikkerheten og tiltak for å sikre nasjonal sikkerhet. Aktørene som omtales med ansvar for å bidra,

---

er offentlige myndigheter i samspill med sivile samfunnsinstitusjoner og politiske, juridiske, militære, sosioøkonomiske og ulike organisasjoner.

I «National Security Concept of the Russian Federation» fra 2000 står det at flere stater søker å svekke Russland politisk, økonomisk, militært og på andre måter (Russian Federation, 2000). Videre advarer den russiske føderasjon mot å ignorere russiske interesser når man skal løse store saker i internasjonal politikk, inkludert i konfliktsituasjoner. Dette mener de kan undergrave internasjonal sikkerhet og stabilitet og hindre positive forandringer i internasjonale forhold.

Ut fra dokumentet kan vi lese at nasjonale interesser i det militære domenet, handler om ivaretagelse av uavhengighet, suverenitet og statlig og territoriell integritet. Oppgaven består i å forebygge militær aggresjon mot Russland og deres allierte, samt å sikre en fredelig og demokratisk utvikling av staten (2000, s. 4). En måte å forebygge på er å utøve avskrekking for å hindre aggresjon av ethvert slag, inkludert kjernefysisk aggresjon, mot Russland og dets allierte. Dette er en av hovedoppgavene til den russiske føderasjon (2000, s. 18).

Når det gjelder forebygging av krig og væpnede konflikter, står det at politiske, diplomatiske, økonomiske og andre ikke-militære virkemidler er å foretrekke. Samtidig understreker dokumentet at det kreves tilstrekkelig militær makt for å ivareta nasjonale interesser (2000, s. 18). Hva som defineres som tilstrekkelig militær makt sier dokumentet ingenting om, men peker på at de russiske væpnede styrkene har den ledende rollen når det gjelder å ivareta den militære sikkerheten. Hovedmålet er å ha kapabiliteter som kan respondere adekvat på enhver trussel som kan oppstå i det 21. århundre (2000, s. 18).

I fredstid skal de russiske væpnede styrkene kunne beskytte landet mot luftangrep og i fellesskap med andre kunne motstå aggresjon i en lokal krig, i tillegg til å kunne deployere strategisk for å utføre oppgaver i en stor-skala krig (2000, s. 19).

Forsvarsindustrien blir og gitt en viktig rolle i ivaretagelsen av nasjonale interesser. Dokumentet påpeker at restrukturering av forsvarsindustrien må oppnås uten å skade utviklingen av nye teknologier og kapabiliteter, modernisering av våpen, spesialutstyr, og styrkingen av posisjonen til russiske produsenter innen det globale våpenmarkedet (2000, s. 19-20).

Det står i avsnitt II at interessene bare kan realiseres basert på en bærekraftig utvikling (2000, s. 3). Hva de legger i begrepet bærekraftig, kommer ikke frem av teksten.

Til tross for at Arktis ikke uttrykkelig nevnes, viser dokumentet, sammen med avskrekking som hovedmål og kapabiliteter som skal kunne hindre aggresjon av et hvert slag, at Russland har store ambisjoner for utvikling av det nasjonale forsvaret.

Nasjonal sikkerhetsstrategi 2009 inneholder føringer for den militære organisasjonen (The Russian Federation, 2009). Det største hinderet i styrking av nasjonalt forsvar på medium sikt, er oppgitt å være overgangen til en ny profil for de væpnede styrkene, uten innvirkning for de strategiske nukleære styrkene (The Russian Federation, 2009. Punkt 32). Dette skal håndteres ved å forbedre den organisatoriske bemanningsstrukturen og systemet med territoriebaserte tropper og styrker, øke antall divisjoner på konstant beredskap, forbedre operasjoner og kamptrening, samt forbedre organiseringen av samspillet mellom ulike tropper og styrker. For å få dette til nevnes det at det er behov for å avklare rekrutteringssystemet, inkludere opplæring av personell og utvikling av relevant infrastruktur og, -utvikle beredskapssystemet. Økt prestisje for militærtjenesten, og offisersstatusen, er og et mål. I tillegg skal regjeringsprogrammer og kontrakter fullføres for utvikling, opprettelse og modernisering av våpen og teknologi, inkludert kommunikasjonsmidler, rekognosering, elektronisk krigføring og kontroll.

I de tre påfølgende strategiene nevnes Arktis tre ganger, i hvert av dokumentene. Foruten i tilknytning til økonomi og politikk, ble Arktis nevnt sammen med nasjonalt forsvar i 2009, internasjonalt samarbeid i 2015 og for økologi i 2021 (2021, s. 35; The Russian Federation, 2009, s. 9; 2015, s. 37).

I de 30 årene som har gått etter oppløsningen av Sovjetunionen har verdensbildet endret seg. 2009 nasjonal sikkerhetsstrategi innleder med å fortelle at Russland vurderer at de har taklet konsekvensene av den politiske og sosio-økonomiske krisen. De mener at de har gjenopprettet landets potensiale for økt konkurransedyktighet og at de har ivaretatt sine nasjonale interesser, og at de igjen er en nøkkelspiller innen utviklingen av de multipolare internasjonale forhold.

Videre sier strategien at internasjonal politikk på lang sikt vil dreie seg om eierskap av energiresurser. Barentshavet og andre deler av Arktis listes som konkrete eksempler. I tillegg nevnes Arktis under statlig grenseforsvar, som et av stedene hvor det vil være behov for høyteknologiske og multifunksjonelle byggverk. Under økonomisk utvikling, er offentlig-private partnerskap anbefalt som løsning på utfordringer knyttet til den økonomiske utviklingen, samt for ferdigstilling av grunnleggende transport-, energi-, informasjon- og militær- infrastruktur.

Knytningen mellom nasjonal sikkerhet og den sosio-økonomiske utviklingen er forsterket i forhold til utgangspunktet gitt i 2000. I innledningen av 2009 utgaven kan vi lese at konseptuelle forutsetninger innen området for nasjonal sikkerhet er basert på grunnleggende sammenkoblinger og gjensidige

---

avhengighet mellom denne strategien og konseptet for langsiktig sosio-økonomisk utvikling i Russland til 2020 (2009, s. 6). I 2015 utgaven blir dette ytterligere presisert ved å vise til at strategien er basert på den ubrytelige sammenkoblingen og gjensidige avhengigheten mellom den russiske føderasjonens nasjonale sikkerhet og landets sosio-økonomiske utvikling (2015, s. 3). I 2009 utgaven står det at realiseringen av strategien, skal overvåkes av det russiske sikkerhetsrådet, som varsler presidenten om fremgangen gjennom den årlige rapporten (2009, s. 20). I 2015 står det at den strategiske planleggingen som angår nasjonal sikkerhet og sosio-økonomisk utvikling skal forfølges under lederskap av presidenten (2015, s. 40). Dette ble videreført også i 2021 utgaven, som sier at implementeringen skal foregå gjennom samordnende handlinger fra offisielle myndigheter, organisasjoner og det sivile samfunnet gjennom omfattende bruk av ulike virkemidler (2021, s. 44).

Oppsummert kommer det frem at russiske interesser i Arktis i denne perioden, begrunnes i to forhold, sikkerhet og økonomi. Den russiske føderasjonen er avhengig av en bærekraftig økonomisk utvikling. Denne utviklingen baserer seg på den sosioøkonomiske utviklingen i Arktis. For å bygge oppunder denne utviklingen og for å ivareta russiske nasjonale interesser og sikkerheten til den russiske føderasjonen må området utvikles og forvaltes. Bygging av infrastruktur er et eksempel på tiltak som muliggjør den ønskede utviklingen. Og for å få dette på plass er Russland avhengig av støtte fra flere aktører, under offentlig-privat samarbeid.

4.2 De maritime dokumentene

Det er gitt ut to maritime doktriner etter år 2000. «*Russian maritime doctrine for the period up to 2020*» ble utgitt i 2001 og «*Maritime doctrine of the Russian Federation*» i 2015 (2015; 2001). Strategier ble utgitt i 2010 «*Strategy for the Development of Maritime Activities of the Russian Federation until 2030*» og i 2019 «*Strategy for the development of Maritime Activities of the Russian Federation*» (Government of Russia, 2010; Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2019). I tillegg til disse er det gitt ut to dokumenter som gir grunnlaget for russisk offisiell politikk innen sjømilitær aktivitet. Det første ble utgitt i 2012 «*Foundations of state policy of the Russian Federation in the field of naval activity for the period up to 2020*» og det andre i 2017 «*Foundations of the state policy of the Russian Federation in the field of naval activity for the period up to 2030*» (President of Russia, 2012; Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2017).

Doktrinene er overordnede med basis i grunnloven og internasjonale normer og regler. Tilnærmingen er global, men knyttet til russiske interesser og omhandler all russisk maritim aktivitet.

2001 doktrinen fremhever at Russland historisk sett har vært en ledende maritim makt. De viser til sin geografiske plassering, med nærhet til tre verdenshav og store bidrag innen studier av verdenshavene, utvikling av maritim navigasjon og store oppdagelser (The Russian Federation, 2001, s. 1). Maritim aktivitet defineres som studiet, utviklingen og bruken av verdenshavene for å ivareta statens behov for sikkerhet og bærekraftig økonomisk og sosial utvikling (The Russian Federation, 2001, s. 1). Grunnlaget for det maritime potensiale angis å være marinen, den maritime grensevakten, den sivile flåten og i tillegg den nødvendige støtteinfrastrukturen, den maritime økonomien og den sjømilitære aktiviteten (The Russian Federation, 2001, s. 1). Begrepet «naval» er kun nevnt fire ganger i den engelske oversettelsen. Men det står at sjømilitær evne, og bruken av denne, er en nødvendig støtte (The Russian Federation, 2001, s. 3).

I 2015-doktrinen er begrepet sjømilitær mer inkorporert, og sjømilitær aktivitet har fått et eget avsnitt (Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2015, s. 17-18). Sjømilitær aktivitet beskrives der som en integrert del av statens militære aktiviteter, utført på verdenshavene for å forhindre aggresjon mot Russland og for å oppfylle nasjonale interesser. Det står og at sjømilitære aktiviteter er av statens høyeste prioriteter (Russia Maritime Studies Institute & Davis, 2015. Punkt 39).

I begge doktrinene blir interesseområdene til havs delt inn på basis av spesielle karakteristikk, hvorav Arktis blir omtalt som ett slikt område.

Arktis er tatt med på grunn av behovet for fri tilgang til Atlanterhavet, rikdommen i den russiske økonomiske sone og kontinentalsokkelen, betydningen for forsvar, og fordi Nordlig Sjørute er viktig for en bærekraftig utvikling av den russiske føderasjonen (Russia Maritime Studies Institute & Davis, 2015. Punkt 59; The Russian Federation, 2001, s. 10).

De langsiktige målene som nevnes for Arktis, er ivaretagelse av russiske interesser, utvikling mot en eksport-orientert økonomi, utvikling og bygging av isbrytere, utforskning og utvikling av ressurser, beskyttelse og utvidelse av russiske suverene rettigheter, begrensning av utenlandske sjømilitær aktivitet beskyttelse av nordlig sjørute, utvikling av arktisk skipsfart og informasjons- og monitoreringssystemer, samt redningssentre langs den arktiske kyst (Russia Maritime Studies Institute & Davis, 2015. Punkt 61).

I tillegg skal doktrinen bidra til nødvendige bevilgninger for gjennomføring av statlige programmer for utvikling av maritime militære kapabiliteter av den russiske føderasjon. Et kriterie som nevnes for å måle vellykketheten av den nasjonale maritime politikken er evnen den militære organisasjonen har, til å beskytte interessene og sikkerheten til den russiske føderasjonen.

Da den første maritime doktrinen ble utgitt i 2001, viste den til grunnloven, føderale lover og andre reguleringer, 1982 United Nations Convention on The Law of the Sea (havrettskonvensjonen) og internasjonale avtaler. I tillegg ble den basert på nasjonalt sikkerhetskonsept, konseptet for utenrikspolitikk, den militære doktrinen, konseptet for skipsfartspolitikken, det sjømilitære dokumentet gjeldende frem til 2010 og andre reguleringer i den russiske føderasjon.

I 2015 var imidlertid grunnlaget kun grunnloven, regjeringsforslag, føderale lover og andre rettslige dokument angående maritim aktivitet, universelt anerkjente normer og regler i det internasjonale lovverket og internasjonale avtaler som Russland har inngått. Den refererer ikke til hverken nasjonal sikkerhetsstrategi eller den militære doktrinen.

2015 doktrinen er det eneste dokumentet som uttrykkelig nevner Frans Josefs land (Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2015. Punkt 61 m). Der er det uttrykt en ambisjon om et større maritimt nærvær, av ulik art rundt, øygruppene Spitsbergen, Frans Josefs Land, Novaja Semlja og Wrangeløya. Om doktrinen sier Baev at det legger stor vekt på å beskytte Russiske interesser i Arktis (Baev, 2015).

Til tross for et globalt fokus inneholder doktrinen mål som er relatert til utviklingen i Arktis, men da knyttet først og fremst til behovet for å støtte den økonomiske utviklingen. Likevel gjentas viktigheten av Arktis regionen som begrunnes i behovet for fri tilgang til Atlanterhavet for den russiske flåten med mer, som nevnt ovenfor.

De maritime doktrinene viser et fokus på Arktis som har vedvart i alle fall siden 2001. Men oppgavene knyttet til Arktis har blitt flere, jf. ovenfor, og Nordflåten har ansvar for å løse de (Zysk, 2018, s. 6).

Strategiene som kom i 2010 og 2019 skiller seg ut fra de andre dokumentene. Hoveddelen av dokumentene består av en liste over strategiske mål, strategiske oppgaver, og hvem som er ansvarlig for den spesifikke oppgaven. I mange tilfeller er dette oppgaver svært mange aktører har et felles ansvar for. For Frans Josefs Land er det spesielt forsvarsministeriet og FSB som er relevante aktører. Til forskjell fra strategien fra 2010 peker 2019 strategien på mange områder som er til hinder for implementering av målene. Som eksempelvis for lav kvalitet på hydrometeorologiske produkter, grunnet reduksjon i arbeid og slitasje på plattformer.

De sjømilitære dokumentene utgitt i 2012 og 2017 er basert på blant annet de nasjonale sikkerhetsstrategiene og militære doktriner. Ingen av dem nevner Arktisstrategiene som grunnlag.

Det sjømilitære dokumentet fra 2012 skisserte en rekke trusler for den nasjonale sikkerheten (President of Russia, 2012. Punkt 11). Eksempler på det er motsetninger knyttet til suverene rettigheter og territorium, herunder anklager mot Russland, begrenset tilgang til viktige områder, og press og

---

ambisjoner fra andre stater. Barentshavet og andre regioner i Arktis er nevnt som eksempler på steder hvor Russland på lang sikt kan trenge permanent militært nærvær for å ha kontroll på energiresurser (President of Russia, 2012. Punkt 15). I tillegg står det at man bør utvide bruken av offentlig-private partnerskap for å løse strategisk problem i den økonomiske utviklingen og for ferdigstillelse av blant annet militær infrastruktur, spesielt i den arktiske sonen og i det fjerne Østen (President of Russia, 2012. Punkt 25). Ellers var mye av innholdet i dokumentet rettet mot utfordringer globalt, herunder ivaretagelse av den internasjonale prestisjen som Russland har som en ledende militær og økonomisk makt.

Som også nevnt i dokumentet, baserer det seg på føringer gitt i den militære doktrinen fra 2010. Men det er ikke mye i dokumentet som tilsier for den arktiske regionen, hverken når det gjelder offentlig-private partnerskap eller energiresurser. Men punktene er nevnt i nasjonal sikkerhetsstrategi 2009.

Også det sjømilitære dokumentet fra 2017 gir inntrykk av å ha et globalt fokus. Spesielt USA, men og andre land får kritikk mot det Russland mener er forsøk på å dominere verdenshavene, inkludert Arktis (Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2017. Punkt 24). På bakgrunn av dette er et av målene "balanced development of the Navy to prevent exclusive superiority of the US Navy and naval forces of other leading maritime powers.." (Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis, 2017. Punkt 30 c). Gorenberg sier at innholdet i dokumentet er urealistisk, og påpeker at dette er en oppfatning han deler med flere russiske analytikere (Gorenburg, 2017).

Når det gjelder den maritime strategien fra 2019, omhandler den bruk, utvikling og tilrettelegging for all russisk skipsfart, og kan derfor i mindre grad knyttes til Frans Josefs land (Russia Maritime Studies Institute, Davis & Vest, 2019). Ifølge en analyse av dokumentet foretatt av Alexandra Middleton inneholder strategien 6 indikatorer som er relatert til Arktis, og tre som er spesielt rettet mot Den nordlige sjørute. Hun påpeker imidlertid at det er en økning i antall aktører som er ansvarlige for å følge opp utviklingen (Middleton, 2019). Dette kan få konsekvenser for implementeringen av strategien.

4.3 De militære doktrinene

Militære doktriner inneholder oppgaver og mål for militær aktivitet. I gjennomgangen av doktrinene er hensikten å få et generelt inntrykk av hva de sier, deretter få et innblikk i utviklingen av organisasjonen og oppgavene som det er naturlig at styrkene på Frans Josefs land vil måtte håndtere.

På grunn av den geografiske beliggenheten og klimaet, er det noen punkter i de militære doktrinene som kan utelukkes, samtidig som at andre oppgaver vil være mer aktuelle enn ellers.

De militære doktrinene forklares i innledningen å være offisielle syn på hvordan Russland skal forberede seg på å forsvare den russiske føderasjonen (Russian Federation, 2010; The Russian Federation, 2014). Doktrinene er særlig rettet mot den militære organisasjonen, som i Russland omfattes av «de russiske væpnede styrker, og andre tropper og troppsformasjoner og byråer, ofte forkortet til de væpnede styrker og andre styrker/tropper. I tillegg til dette inngår også «landets produksjon og forsvarsindustri hvis felles aktivitet er rettet mot å forberede seg på og gjennomføre væpnet forsvar av den russiske føderasjon» (2010 og 2014).

Den første militære doktrinen, “Military doctrine of the Russian Federation», underskrevet av Putin, kom i 2000 (The Russian Federation, 2000). Den utdyper den militære politikken fra sikkerhetskonseptet som ble utgitt tidligere samme år.

I 2010 ble den erstattet av en ny “Military doctrine of the Russian Federation”(Russian Federation, 2010). Den innehar et punkt om opprettelse og trening av spesielle formasjoner av væpnede styrker og andre styrker til bruk for å ivareta interesser relatert til Russlands økonomi. De Haas skriver at det sannsynligvis kan relateres til beskyttelsen av energi-infrastruktur og mulig også med tanke på de fremtidige ressursene i den Arktiske region (2011, s. 43). I tillegg fremhevet doktrinen NATO som en fare. I punkt 8, som omhandler de viktigste eksterne militære farene, listes 11 ulike handlinger, som blant annet gikk på NATO-utvidelse, utplassering av styrker i Russlands nærområder, forsøk på destabilisering, innblanding i indre anliggender, brudd på internasjonale avtaler m.m. Ifølge forskeren Michał Pietkiewicz viste ikke doktrinen noen betydelige endringer i forsvarspolitikken (Pietkiewicz, 2018, s. 511).

Militærdoktrinen fra 2010 inneholder en rekke oppgaver. I avsnittet om militære trusler er fire av fem punkter knyttet til eksterne trusler. Men de listet også opp driftshindring av statlige og militære kommando- og kontrollsystemer, forhindret bruk av de strategiske kjernefysiske styrkene, missil og varslingsystemer og systemer for overvåking av verdensrommet, lagring av atomvåpen, atomkraftanlegg, atom- og kjemisk industri og andre potensielt farlige anlegg (Russian Federation, 2010. Punkt 10). Dette kan være trusler relatert til sabotasje, ulykker eller tekniske og menneskelige feil på bakgrunn av dårlig vedlikehold og materiell.

Selv om Arktis ikke er nevnt så inneholder doktrinen oppgaver som kan si noe om hvordan basen på Frans Josefs land var tenkt å inngå i det nasjonale forsvaret, herunder strategisk avskrekking, og beskyttelse av militære fasiliteter. (Russian Federation, 2010. Punkt 27).

Når det gjelder organisasjonsbygging og utvikling av styrkene, nevnes behovet for en balanse mellom formasjoner på permanent beredskap og tropper beregnet for mobilisering, samt nødvendigheten av moderne bevæpning og spesialisert militært utstyr, og kvalitetstrening som sikrer riktig bruk.

Hverken militærstrategien fra år 2000 eller 2010 omtaler Arktis. Det skjer først i 2014 med «The Military Doctrine of the Russian Federation», hvor arktisstrategien fra 2013 nevnes som et av dokumentene som det tas hensyn til, på linje med nasjonal sikkerhetsstrategi og den maritime doktrinen (The Russian Federation, 2014). Foruten dette nevnes Arktis, som det siste punktet av 19, som til sammen utgjør hovedoppgavene til de væpnede styrkene, andre tropper og myndigheter i fredstid (The Russian Federation, 2014. Punkt 32 s). Målet kan kort beskrives som ivaretagelse av den russiske føderasjons nasjonale interesser i Arktis.

For Frans Josefs land er følgende hovedoppgaver fra 2014 doktrinen relevante. I fred er det beskyttelse av suvereniteten og den territorielle integriteten til den russiske føderasjon, strategisk avskrekking, tidsriktig varsling om luftangrep, ivaretagelse av de nasjonale interessene i Arktis og opprettelse og modernisering av eksisterende militære fasiliteter, i tillegg til annen aktuell infrastruktur. I tider med umiddelbar trussel om aggresjon, skal det iverksettes tiltak for territorielt forsvar. I krig er oppgaven å speile motstanderen, og på den måten få han til å stoppe fiendtlighetene på premisser som er i Russlands og dets allierte sine interesser.

Når det gjelder utvikling av den militære organisasjonen, kan følgende oppgaver knyttes til etableringen på Frans Josefs land. En tilpasset struktur som samsvarer med oppgaver i fred, krise og krig. Forbedring innen luft-, og territorielt forsvar, inkludert håndtering av logistikk, samt styrking av prestisjen til militærtjenesten.

Zysk peker på et viktig moment i 2014 doktrinen, «den definerer den kombinerte kjernefysiske og ikke-kjernefysiske avskrekkingen som del av en bredere russisk strategisk avskrekking». Videre skriver hun at «doktrinen illustrerer en trend der det tenkes mer helhetlig om bruk av alle tilgjengelige ressurser på en integrert måte, uavhengig av om det er «fred, krise eller konflikt» (Zysk, 2018, s. 4)

I boken *Russia's Arctic Strategies and the Future of the Far North* skriver Laruelle at "The Russian military strategy in the Arctic as defined in official documents is ambitious, but the gap between rhetoric and reality (and between power projection and actual capabilities) is a recurrent feature of post-Soviet Russian military history"(Laruelle, 2014, s. 113-114). Videre viser hun til flere utfordringer for de væpnede styrkene som: endrede trusler, demografisk utvikling, ikke tilstrekkelige økonomiske tildelinger og så videre. Hun avslutter med å si at "All these elements will drastically impact the outcome of Moscow`s strategies in the Arctic region" (Laruelle, 2014, s. 113-114).

4.4 Arktisstrategiene

I forhold til de tidligere nevnte dokumentene er Arktis-dokumentene i en særstilling for denne oppgaven da de omhandler utviklingen i Arktis spesifikt. De gir et grunnlag for å vurdere betydningen av Arktis for Russland, og innehar konkrete mål som kan brukes for å forstå utviklingen på Frans Josefs Land.

Det første dokumentet om Arktis kom i 2001 og het «Fundamentals of the State Policy of the Russian Federation in the Arctic» (Russian Federation, 2001). I 2008 kom dokumentet «Foundations Of The Russian Federation's State Policy in the Arctic until 2020 And Beyond» (Burgess, 2008). Deretter i 2013 kom «Development strategy of the Arctic Zone of the Russian Federation and the national security up to 2020» (The Russian Federation, 2013). Dette dokumentet ble utviklet på bakgrunn av grunnlaget som ble utgitt i 2008. Våren 2020 kom «Foundations of the Russian Federation State Policy in the Arctic for the Period up to 2035» (Russia Maritime Studies Institute, Davis & Vest, 2020). Dette dokumentet forklares å være et strategisk planleggingsdokument. På høsten 2020 kom «Strategy for the development of the Arctic Zone of The Russian Federation and the provision of national security for the period up to 2035» (The Russian Federation, 2020).

Foruten at de alle starter med en generell innledning, varierer oppbyggingen av dokumentene. Men alle omtaler mål som ønskes oppnådd, og virkemidler for implementering av russisk statlig politikk i Arktis. Fra 2013 skisseres også hvilke tiltak som skal utføres i ulike faser, og fra vår 2020 listes også indikatorer som skal overvåkes for å vurdere fremgangen i implementeringen.

I Arktis strategien fra 2001, «Fundamentals of the State Policy of the Russian Federation in the Arctic» fremkommer det at Arktis er et eget og uavhengig område innen russisk statlig politikk (Russian Federation, 2001). Dette begrunnes i Russlands spesielle nasjonale interesser i området knyttet til økonomi, økologi, forsvar, vitenskap og geopolitikk.

«De arktiske øyene har en særlig betydning for Russland på grunn av ulike forsvarsinstallasjoner, grenseposter, hydrografiske stasjoner, forskningsstasjoner, historiske og kulturelle monumenter med mer. Det gjør det nødvendig med en strengere regulering og høyere fokus på å løse utfordringer i denne regionen (Russian Federation, 2001).»

Marinens strategiske styrker blir gitt en særlig rolle ved forsvar av Russland knyttet til strategisk avskrekking og kontroll av føderasjonens grenser. Men også andre har ansvar for å ivareta den militære

---

sikkerheten. Spesifikt nevnes både marinen, luftforsvaret og den maritime grensevakten, relatert til avskrekking og overvåking av utenlandske stater i sjø- og luftdomenet i den russiske arktiske sonen (Russian Federation, 2001. Punkt 5).

2001-dokumentet er kortfattet, men gir en beskrivelse av hva som definerer denne regionen, hvilke oppgaver de anser som viktigst for å ivareta den nasjonale sikkerheten og hvem som har et særlig ansvar for å løse de.

I «Foundations Of The Russian Federation's State Policy in the Arctic until 2020 And Beyond» fra 2008 listes de fire viktigste nasjonale interessene i Arktis: bruk av den arktiske sonen som en strategisk ressursbase, beskyttelse av Arktis som et område for fred og samarbeid, bevaring av Arktis unike økosystemer og bruk av NSR som et nasjonalt integrert transportkommunikasjonssystem for Russland regionen (Burgess, 2008. Punkt 4). Under hovedmål og strategiske prioriteringer i kapittel III står følgende oppgave:

“In the sphere of military security, defense, and safekeeping of the state borders of the Russian Federation located in the Arctic Zone of the Russian Federation – the upkeep of a favorable operational regime in the Arctic Zone of the Russian Federation, including the maintenance of the required combat potential of military groupings under the Armed Forces of the Russian Federation, other troops, military formations and agencies in this region” (Burgess, 2008. Punkt 6 b).

Hovedutfordringer og virkemidler for implementeringen av politikken er omhandlet i kapittel IV. Der er det listet ulike tiltak innen de ulike retningene politikken søker å påvirke, som for eksempel sosio-økonomisk utvikling, militær sikkerhet, økologisk sikkerhet, informasjonsteknologi og så videre.

For utviklingen på Frans Josefs land er det spesielt to steder relevant informasjon kommer frem. Det første punktet kommer under sosio-økonomisk utvikling, hvor det står at det må dannes et system som kan bidra til å forsvare folk, land og kritiske objekt, mot trusler av ulik karakter (Burgess, 2008. Punkt 8 a). System i denne sammenheng kan være ett sett av virkemidler, eksempelvis tilpassede prosedyrer for å håndtere trusler eller tekniske hjelpemidler.

Den neste punktet omhandler tiltak som må gjøres for å bedre den militær sikkerhet, forsvar og beskyttelse av russiske grenser» (Burgess, 2008. Punkt 8 b). Tre oppgaver er nevnt. Den første er å opprette militære styrker som kan anvendes under ulike sikkerhetspolitiske forhold. Det andre omhandler bedret kontroll i nordlig sjørute, og videre utvikling av systemer som skal understøtte oppgaven. Den tredje oppgaven er å få samsvar mellom kapabilitetene til grensestyrkene, og potensielle trusler (The Russian Federation, 2008. Punkt 8 b).

Av virkemidler for å oppnå de nevnte oppgavene og i ivaretagelsen av kystsikkerhet fremheves FSB som en sentral ressurs. Også her er det tre punkt. Det første punktet omhandler mer tradisjonelle kystvaksoppgaver, som å øke effektiviteten av samarbeid med grensevakten til nabostater med tanke på maritim terrorisme, kontrabande, illegal migrasjon og beskyttelse av sjøbaserte ressurser (Burgess, 2008. Punkt 8 b). Det neste punktet er utvikling av infrastruktur langs den arktiske sonen, og utstyre grensevakten med nytt utstyr. Det siste punktet omhandler forbedring av det administrative systemet, som dermed gir bedre statlig kontroll i Arktis.

Også mediedekning er nevnt som et virkemiddel for å danne et positivt bilde av Russland, som igjen vil bidra til å understøtte utviklingen i Arktis. Her er historien om russisk arktisk utforskning nevnt som et eksempel (Burgess, 2008. Punkt 10 d).

Om dokumentet skriver Paal Sigurd Hilde at «Contrary to the aggressive image of Russian Arctic policy that came prevalent in 2007, the 2008 Arctic Policy emphasizes stability and cooperation» (Tamnes & Offerdal, 2014, s. 154). Zysk skriver at «Unlike the previous Arctic policy document of 2001, it refers sparingly to Russia`s hard security interests and plans in the region» (Zysk, 2010). Fokuset i dokumentet er i stor grad rettet mot målet om at Arktis skulle bli Russlands ledende strategiske ressursbase. Dokumentet pekte spesielt på oppgaver knyttet til FSB (Burgess, 2008. Punkt 8 b). Katarzyna Zysk skrev i 2010 at dette viser hvor viktig FSB sin funksjon, knyttet til beskyttelse av nasjonale interesser, er i regionen (Zysk, 2010, s. 107).

Når det gjelder utvikling av infrastruktur skrev Åtland i en artikkel fra 2011, at det på basis av Arktis strategien fra 2008 var mange forskere som tolket et avsnitt i dokumentet som et ønske om ny militær infrastruktur i Arktis, men at det i virkeligheten sannsynligvis var ment å understreke behovet for en mer effektiv grense- og kystvaktjeneste i Arktis (Åtland, 2011, s. 276). Dette skal ha ført til mye forvirring og kontroverser rundt den nye Arktis strategien. Ifølge Åtland var ikke ordleggingen ment å signalisere intensjoner om nye militære enheter i Arktis, og viste til uttalelser fra utenriksminister Sergei Lavrov (Åtland, 2011, s. 276). På ett møte i Arktisk råd kort tid etter lanseringen av dokumentet understreket Lavrov at Russland ikke hadde planer om å øke sitt militære nærvær i Arktis og heller ikke deployere ytterligere militære styrker dit (Lavrov, 2009).

På bakgrunn av det strategiske målet skrev Sergunin og Konyshov, at dette innebar å styrke både kystforsvaret og grensevakten i den russiske arktiske sonen, «Thus, the Arctic Group of Forces (AGF) was charged not simply with defending territory but also with protecting Russia`s economic interests in the region». På bakgrunn av det vurderte de at «this could require increasing the strike capabilities of the Northern Fleet which was (and is) seen as an important instrument for demonstrating Russia`s

---

souvereign rights in the High North and protecting its economic interests in the region» (Sergunin & Konyshev, 2016, s. 42).

Sergunin og Konyshev fokuserte på innholdet i det strategiske målet. Når det ble sett sammen med punktet om å danne militære formasjoner, med basis i de væpnede styrkene, som skal ivareta sikkerheten under ulike militære og politiske omstendigheter, og punktet om utvikling av militær infrastruktur i den arktiske sonen, utgjør det et ganske riktig bilde på hva arktisdokumentet egentlig handlet om på militær side.

«The development strategy of the Arctic zone of the Russian Federation and the national security up to 2020» utgitt i 2013 gir føringer for hvordan målene fra 2008 skal implementeres (The Russian Federation, 2013). I tillegg ble det i kapittel VII gitt føringer for etablering av et system som kan brukes for å måle fremgangen i implementeringen.

I strategien står det at Russland skal sørge for gode driftsforhold i den arktiske sonen. Herunder opprettholde nødvendig kampberedskap, sett oppimot truslene i Arktis. I tillegg må det finnes løsninger som sikrer god mobiliseringsevne og beredskap, for å møte utfordringer og trusler knyttet til Russlands suverene rettigheter i Arktis. Dette er i stor grad videreført fra 2008 dokumentet. Det skal gjennomføres regelmessige aktiviteter, i den eksklusive økonomiske sonen og på kontinentalsokkelen (The Russian Federation, 2013. Punkt 18).

I fredstid skal interne og eksterne militære farer og trusler bekjempes, noe som vil bidra til strategisk avskrekking (The Russian Federation, 2013. Punkt 18 b). I tilfelle væpnet konflikt, skal man avvise aggresjon og sørge for opphør av fiendtligheter på vilkår som tilfredsstillende den russiske føderasjons interesser. I tillegg skal strukturen og den militære, økonomiske og logistiske støtten til de væpnede styrkene og andre styrker forbedres. Infrastruktur der de bor skal utvikles, samt operasjonelt utstyr til troppene tilpasset til bruk i Arktis. Kontroll over luftrom og overflate skal bedres. Prioritetene knyttet til militær sikkerhet, forsvar og beskyttelse av statlige grenser skal sikre realiseringen av det statlige våpenprogrammet for 2011-2020, og andre statlige program og planer for implementeringen av politikken i Arktis.

Punktet om bedret struktur og forbedret militær, økonomisk og logistisk støtte til de væpnede styrkene og andre styrker, pekte i retning mot den kommende aktiviteten på blant annet Frans Josefs land (The Russian Federation, 2013. Punkt 18 c). Utvikling av infrastruktur, bedret kontroll over luftrom og overflate, samt operasjonelt utstyr til troppene designet for bruk i Arktis, underbygget dette. Våpenprogrammet for 2011-2020 skulle bidra til å understøtte den kommende opprustningen (The Russian Federation, 2013. Punkt 21).

I strategien listes også en rekke parametere for å kunne observere at utviklingen går riktig vei. Under kategorien for nasjonal sikkerhet er det andelen av moderne våpen, militært utstyr og spesialutstyr i den arktiske sone, samt det totale antallet våpen, militærutstyr og spesialutstyr som blir oppgitt som målbare verdier.

Om dokumentet skriver Serguning og Konyshv at «it should be noted that this document does not fully reflect Russia`s Arctic doctrine, as it covers only the The Arctic Zone of the Russian Federation rather than the whole Arctic region”(Sergunin & Konyshv, 2016, s. 43). Elisabeth Buchanan kommenterer at “this refreshed version added key priority areas to Moscow`s agenda and repositioned the NSR to better reflect its strategic value as an economic corridor (Blue Silk Road) for Russian Arctic LNG (Buchanan, 2020). Videre skrev hun at dokumentet “ illustrated the re-emergence of Putin`s military-security priorities in the Russian Arctic Zone with its inclusion of efforts to protect and defend the state border of Russia in the Arctic”(Buchanan, 2020).

“Foundations of the Russian Federation State Policy in the Arctic for the Period up to 2035” ble signert i mars 2020, og bygger videre på en rekke andre grunnlagsdokument (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020).

Dokumentet innleder med å vise hva implementeringen av den russiske føderasjons statspolitikk har bidratt til innen militær sikkerhet (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 6). Det kan sees på som en bekreftelse av at den politikken som er ført og de tiltak som har vært innført har gitt resultater. Og dokumentet gir en forventning om nye mål som søkes oppnådd.

Av oppnådde resultater listes etablering av enheter fra de væpnede styrkene som er i stand til å gi militær sikkerhet i den russiske arktiske sonen, under ulike militære og politiske forhold (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 6 f). Når det gjelder videre utvikling av infrastruktur, så virker det som at Russland har tatt ett steg videre. Eksempler fra dokumentet er konstruksjon av nye isbrytere, monitoreringssystem, konstruksjon og modernisering av havner i nordlig sjørute, samt toglinjer, utvidelse av nettverket av flyplasser og landingsbaner, bedret infrastruktur for informasjons og kommunikasjonssystemer og fiberoptiske sjøkabler (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 13). Punktene viser at Russland fortsetter å satse i Arktis, men det er lite her som kan knyttes til Frans Josefs land.

Under utvikling av vitenskap og teknologi, står det “ to design and implement technologies that are critical for development of the Arctic, including the technology to meet the demands for defense and public security, and develop supplies and equipment for use in the Arctic”(Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 14 b).

For ivaretagelse av den militære sikkerheten nevnes fire punkt: Kort oppsummert er dette - flere tiltak som skal hindre bruk av militær makt mot Russland, øke kampevnen til de væpnede styrkene, forbedre system for integrert kontroll både i luften og over og under vann og konstruksjon og modernisering av militær infrastruktur (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 19). I tillegg nevnes "increasing capabilities of the federal air space intelligence and control system of the Russian Federation" under primære mål for forsvar og ivaretagelse av russiske grenser (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 20 e).

I dokumentet videreføres måleparametere for implementeringen som ble innført i Arktisstrategien fra 2013 (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 26). I tillegg til punktet om antall moderne våpen, militært utstyr og spesialutstyr, samt det totale antallet våpen, militærutstyr og spesialutstyr, er også områdets andel av økonomiske investeringer tatt med.

Om dokumentet skriver Klimenko at «Although it contains a few new elements, Basic Principles 2035 does not indicate any drastic shifts in Russia's Arctic policy compared to previous strategies (Klimenko, 2020). Selv om Buchanan mener at denne oppdateringen i stor grad bærer preg av kontinuitet, peker hun på at «The concept of "discrediting Russian Arctic activities" is raised in the Strategy as a central challenge to Russia's Arctic agenda. This warrants serious attention. Moscow places a premium on great power identity and the Arctic is set to represent a key component of this quest for Russia" (Buchanan, 2020). I tillegg mener hun at "Moscow's new strategy intends to increase the combat capabilities of Russia's armed forces in the Arctic Zone as well as to improvement integrated Command, Control, Communications, Computers, Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (C4ISR) systems" (Buchanan, 2020).

Punktet Buchanan viser til «discrediting Russian Arctic activities» er en av fem punkt som er listet som de største utfordringene mot den nasjonale sikkerheten i Arktis (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 8 e). Men et annet punkt som like aktuelt er «actions by foreign states.... to obstruct the Russian Federation's legitimate economic or other activities in the Arctic" (Russia Maritime Studies Institute et al., 2020. Punkt 8 c).

I oktober 2020 godkjente Putin den påfølgende strategien «The strategy for developing Russia's Arctic zone and ensuring national security up to 2035" (The Russian Federation, 2020). Dette dokumentet handler primært om sosial og økonomisk utvikling og nasjonal sikkerhet (Staalesen, 2020). Men av særtrekk ved regionen, som krever en spesiell tilnærming for nasjonal sikkerhet nevnes et økende konfliktpotensiale i Arktis (The Russian Federation, 2020. Punkt 4g). I tillegg inneholder dokumentet et vedlegg, med 14 mål som viser ambisjon for utviklingen etter hver fase. Målene går blant annet på økt

---

levelder, arbeidsledighet, nye arbeidsplasser, ressursutvinning og volumet på last gjennom nordlig sjørute (The Russian Federation, 2020). Strategien viser til tre faser i den videre utviklingen. Den første fasen fra 2020-2024, den andre fasen fra 2025 til 2030 og den tredje fasen fra 2031 til 2035.

Ellers gjentas ambisjonen om å forbedre organiseringen av de væpnede styrkene, danne av et fordelaktig operasjonelt miljø, utruste av styrkene med tilpasset utstyr osv.

En endring fra strategien i 2013 er at dokumentet tar for seg utviklingen i ulike geografiske områder. Frans Josefs land er en del av Arkhangelsk oblast. Men det er ingen av punktene nevnt under Arkhangelsk som er rettet mot Frans Josefs land. Alle punktene omhandler utvikling av næringer, som Arkhangelsk havn, Arkhangelsk internasjonale flyplass, skipsnæringen, turistnæringen, osv. Av de arktiske øygruppene tilhørende Arkhangelsk Oblast er Novaja Semlja nevnt under utvikling av et mineral ressurscenter.

Heller ikke målene i vedlegget angår utviklingen på Frans Josefs land, da det ikke er et sted hvor det skal drives næringsutvikling. Det eneste kan være punkt ni, hvor man ser på andelen av totale investeringer i permanente bygg i den arktiske sone. Hvorav andelen skal økes fra 9,3 prosent i 2019 tall, til hhv. 11,12 og 14 i de skisserte fasene. Sett i forhold til de mange andre prosjektene som skal gjennomføres i de ulike fasene, og at Frans Josefs Land ikke er nevnt, er det nok ikke her økningen av andelen infrastruktur vil finne sted. Men betydningen av Frans Josefs land med formålet om å beskytte nasjonale interesser vil bli større etter hvert som området får enda større betydning for russisk økonomisk utvikling.

4.5 Oppsummert om russiske styrende dokumenter

I sikkerhetsstrategiene får man et innblikk i hvilke trussler Russland forbereder seg på å måtte håndtere. Selv om de skriver at det i konflikter er å foretrekke å bruke ikke-militære virkemidler, understreker de at det kan kreves militær makt for å ivareta nasjonale interesser.

Avskrekking er angitt som en av hovedoppgavene til den russiske føderasjon, for å hindre agresjon av ett hvert slag, inkludert kjernefysisk aggresjon. Strategisk avskrekking er eksplisitte oppgaver i militærdoktrinene både fra 2010 og 2014 (Russian Federation, 2010. Punkt 27; The Russian Federation, 2014. Punkt 32). I 2000 ble utvikling og perfektjonering av tropper som sikrer strategisk avskrekking, listet som en hovedprioritet for utvikling av den militære organisasjonen (President of the Russian Federation, 2020. Punkt 15).

For å kunne drive avskrekking trengs troverdige styrker, plassert på strategisk viktige steder. Hovedmålet fra NSC 2000 er å ha kapabiliteter som kan respondere adekvat på enhver trussel som kan oppstå i det 21. århundre. Dette målet gjentas sist i Arktis dokumentet fra mars 2020 (punkt 19 b): økt kampevne innen de væpnede styrkene med flere, til et nivå som garanterer suksess mot enhver aggresjon mot Russland og dets allierte.

Hverken militærstrategien fra år 2000 eller 2010 omtaler Arktis. Det skjer først i 2014, hvor arktisstrategien fra 2013 nevnes som et av dokumentene som det tas hensyn til, på linje med nasjonal sikkerhetsstrategi og den maritime doktrinen.

Ifølge Buchanan tjener moderne russisk arktisk strategi to formål: Å skissere Russlands nasjonale interesser i den russiske arktiske sonen og å artikulere truslene eller utfordringene i regionen mot russisk nasjonal sikkerhet (Buchanan, 2020).

I det første Arktis dokumentet ble det klart at Arktis er et eget fokusområde i russisk politikk, og særlig de Arktiske øyene ble trukket frem.

I nasjonalt sikkerhetskonsept fra 2000 kommer det frem at Russland ikke er fornøyd med sin posisjon i verdenspolitikken. De skrev at det er flere stater som forsøker å svekke Russland på flere måter (Russian Federation, 2000. Kap 1). I det militære domenet blir avskrekking nevnt som en av hovedoppgavene til den russiske føderasjon, for å ivareta uavhengighet, suverenitet og statlig og territoriell integritet. For å kunne ivareta den militære sikkerheten kreves tilstrekkelig militærmakt. Arktis er ikke nevnt i dette dokumentet, men utgivelsen av Arktis dokumentet året etterpå vitner likevel om at Russland har ser nordover.

Russlands nasjonale interesser i Arktis kom tydelig frem i Arktis dokumentet fra 2001, oppsummert som økonomi, økologi, forsvar, vitenskap og geopolitikk. De arktiske øyene fikk en særlig betydning som begrunnet strengere regulering og høyere prioritet. Betydningen av Arktis for Russland ble nevnt som en av grunnene til at man måtte ha en offisiell politikk for det arktiske området. Den andre grunnen blir beskrevet som opprettelsen av Arktis råd i 1996, som skulle sørge for mellomstatlig samarbeid innen miljø og forsvarlig utvikling (Russian Federation, 2001).

I punkt 5 kan vi lese at utviklingen av de væpnede styrkene med mer, stasjonert i Arktis, burde foregå med basis i det nasjonale sikkerhetskonseptet, militærdoktrinen og på bakgrunn av beslutninger tatt i det nasjonale sikkerhetsrådet. Til tross for dette nevnes hverken sikkerhetskonseptet eller militærdoktrinen som grunnlag for det neste Arktisdokumentet som ble utgitt i 2008. Men det nevnes at realiseringen av nasjonale interesser i Arktis skal foregå med grunnlag i den russiske grunnloven og være i tråd med internasjonale avtaler som Russland er en del av. Først i utviklingsstrategien fra 2013

---

og utover er de nasjonale sikkerhetsstrategiene nevnt som grunnlag. Men de militære doktrinene blir ikke referert til som grunnlag for noen av Arktisdokumentene.

I de militære doktrinene nevnes ikke Arktis før i 2014, men innholdet er likevel av stor betydning for å understøtte russisk utvikling i regionen. Først nevnes Arktis i innledningen med henvisning til Arktisstrategien som et grunnlag, og deretter nevnes Arktis som det siste punktet av 19, som til sammen utgjør hovedoppgavene til de væpnede styrkene, andre tropper og autoriteter i fredstid. Målet kan oversettes med ivaretagelse av den russiske føderasjons nasjonale interesser i Arktis.

Denne endringen av Arktis dokumentene i hierarkiet, fra først å skulle basere seg på de militære doktrinene, til deretter å være grunnlag for de militære doktrinene, er et eksempel på at utviklingen av Arktis har blitt stadig viktigere for Russland. Plasseringen av arktisdokumentene og de maritime doktrinene i dokument-hierarkiet har og endret seg. Men ingen av disse dokumentene bruker hverandre som grunnlag. I 2001 var både grunnloven, nasjonalt sikkerhetskonsept og militærdoktrinen oppgitt som grunnlaget for den maritime doktrinen. I 2015 derimot var det bare grunnloven av disse tre som tidligere var nevnt. Det viser og at den maritime komponenten har fått større betydning. Men både dokumentet fra 2012 og 2017 angående sjømilitær aktivitet, legger militærdoktrinen til grunn.

Plasseringen av den maritime doktrinen fra 2015 i dokumenthierarkiet viser at dette er et viktig dokument. I tillegg legger det stor vekt på beskyttelse av Russlands interesser i Arktis (Baev, 2015).

Det de maritime dokumentene viser er et fokus på Arktis som har vedvart siden 2001, sannsynligvis enda lenger. I de engelske oversettelsene var Arktis i 2001 nevnt 11 ganger, i 2010 var Arktis nevnt 9 ganger, i 2015 33 ganger, og i 2017 3 ganger og i 2019 12 ganger. De skyldes mulig at de er bygget opp rundt geografiske områder, og Arktis er ett av disse. Men det er lite spesifikt å hente knyttet til Frans Josefs land. Likevel er Frans Josefs land kun nevnt ett sted i de omtalte dokumentene, og det er i den maritime doktrinen av 2015. Der nevnes øygruppen sammen med Spitsbergen, Novaja Semlja og Wrangeløya på steder hvor man skal gjennomføre maritim aktivitet.

---

5 Utviklingen på Frans Josefs land

5.1 Hva foregikk på Frans Josefs land frem til 2012?

Frem til 2014 var det militære fotavtrykket på Frans Josefs land kun ivaretatt av den Føderale sikkerhetstjenesten (Matthew Melino et al., 2020, s. 2). Samtidig pågikk det flere ryddeprosjekter både på Frans Josefs land og i andre deler av Arktis (Kulikov, 2014).

Den 12. oktober 2004 ble det ifølge en interesseorganisasjon for Nizhny Novgorod grensevakt installert en plakett på Aleksandraland «som et symbol på at det var her, den første russiske basen vil bli bygget, og hvor fra denne utviklingen i Arktis i det 21. århundre vil starte». Dette var relatert til byggingen av en ny grensevaktstasjon som en del av det statlige programmet «The state border of the Russian Federation 2003-2010» (Krichevtsov & Sharamako, 2007). I 2006 ble det levert 200 tonn med bygningsmaterialer og 24 anleggsmaskiner, ved hjelp av frakteskip fra Arkhangelsk. Den nye grensevaktstasjonen «Nagurskoye», med et nytt bolig- og administrasjonsbygg ble åpnet i 2008 (Eliseeva, 2014; Nizhny Novgorod Regional Public Organization of Veterans of the Nizhny Novgorod Border Guard, 2014). Med denne oppgraderingen økte også bemanningen av grensevaktstasjonen (J.-E. Larsen, 2012).

I 2007 ble det og bygget en ortodoks kirke på Frans Josefs land (Itar-Tass, 2007). I boken «All the Kremlin's Men» fremstiller forfatteren Mikhail Zygar denne handlingen som knyttet til de visjonene som Putin hadde for utviklingen av Russland. Putin så angivelig den ortodokse kirken som “a pure embodiment of the national idea, with a greater capacity to unify people than any other party” (Zygar, 2016, s. 234).

Den viktigste oppgaven til FSB på Frans Josefs land inngår i det å ha russisk offisiell tilstedeværelse i Arktis. Forutenom dette er det å ha kontroll på overflatesituasjonen og følge med på navigasjon i området. I artikkelen fremkommer det at i henhold til russisk lov, foregår rotasjon av personellet hvert tredje år, i henhold til russisk lov (Eliseeva, 2014).

I september 2008 holdt det russiske sikkerhetsrådet et møte på grensevaktstasjonen. Temaet for møtet skal angivelig ha vært «issues of increasing Russia's presence in the Arctic» (Nizhny Novgorod Regional Public Organization of Veterans of the Nizhny Novgorod Border Guard, 2014). Møtet blir omtalt som spesielt av Sergunin og Konyshov, selv om de ikke skriver noe om omstendighetene rundt møtet (2016, s. 46).

I 2010 kom Statsminister Putin til Frans Josefs land (Harding, 2010). Daværende statsminister Putin reiste til Frans Josefs land, for å sette fokus på russiske miljøinitiativ i Arktis (Ljubov, 2010). Reisen til Frans Josefs land ha vært et forsøk på styre mediedekningen i Russland ved å rette oppmerksomhet på områder som skulle gi Russland legitimitet som en ansvarlig Arktis-aktør. The Guardian beskriver reisen som en nøye planlagt PR kampanje (Harding, 2010). «In the Kremlin's latest attempt to lay claim to the Arctic Putin travelled to Franz Josef Land, a collection of far-flung Russian islands in the extreme north-east of the Barents Sea”(Harding, 2010).

2011 skrev Intelligence online at FSB skulle forsterke overvåkingen i den arktiske regionen, og viste til en uttalelse fra visedirektør for de russiske grensevakten Vyacheslav Dorokhin den 1. mars (Intelligence online, 2011). I artikkelen kommer det frem at det i løpet av de påfølgende syv år, skulle opprettes flere sjekkpunkt mellom Murmansk og Novaja Semlja.

I tidsrommet frem til 2012 er det en del andre hendelser som bør nevnes i kontekst av utviklingen i Arktis. Åtland nevner både gjenopptakelse av strategiske ubåtpatroljer og missiltester, «Since 2004, missile tests have been conducted on a more or less regular basis in the White Sea, the Barents Sea, and the Arctic Ocean” (Åtland, 2011, s. 267). I 2007 gjenopptok Russland regulære patruljer med strategiske bombefly i Arktis (Tamnes & Offerdal, 2014, s. 84; Zysk, 2020, s. 28). Dette hadde ikke forekommet siden oppløsningen av Sovjetunionen, men har siden vært utført på regulær basis.

En annen hendelse som gav oppmerksomhet til den russiske utviklingen i Arktis, var den russiske flaggplantingen, på havets bunn under Nordpolen. Merkeringen ble omtalt av flere vestlige medier som Reuters, New York Times og The Guardian (Chivers, 2007; Falconbridge, 2007; Parfitt, 2007).

5.2 Hvordan forløp utviklingen på Frans Josefs land etter 2012?

Reaktiveringen av russiske arktiske flybaser ble annonsert i mai i 2012 av generalmajor Igor Makushev, daværende sjef for de vestlige militærdistrikts luftenheter (Pochinyuk, 2012). Året etter annonserte det russiske forsvarsdepartementet at både maritim og militær tilstedeværelse i Arktis skulle reetableres (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2013). Forsvarsminister Sergei Shoigu påpekte overfor generalmajor Sergei Dronov (fungerende sjef for luftstyrkene) viktigheten av å nå milepælene for konstruksjonen av rullebanen på

Temp, Nysibirøyene: "This is one of the most important elements of the all-season supply of equipment there in the future and putting our new units on duty there". Sjefen for den russiske marinen Admiral Viktor Chirkov forsikret at de skulle gjøre sitt for å understøtte beslutningen om permanent militær tilstedeværelse i Arktis, og nevnte og de pågående arbeidene på Frans Josefs land. Han utdypet videre "The participation of the Ministry of Defense in ensuring Russia's national interests in the Arctic is dictated by the need for clear guarantees of state security in this important strategic region".

I første omgang var fokuset rettet mot infrastruktur på Nysibirøyene og på Novaja Semlja. Steder sentralt plassert i forhold til leden i Nordlig Sjørute, og et synlig tiltak for å vise at Russland mente alvor med satsningen i Arktis. Et annet synlig tiltak var bruken av Nordflåtens flaggskip, Petr Veliki, til å understøtte logistikkoperasjonen (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2013; Mukhin, 2013). Fartøyet fikk på den måten - sammen med flere fartøy fra Nordflåten erfaring med operasjoner i nye områder. Oppbyggingen i Arktis skulle skje raskt, og tidslinjene skulle overholdes (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2013).

Samtidig med arbeidet på Nysibirøyene og gjenoppbyggingen av flystripen startet også innledende arbeid knyttet til Frans Josefs land (Western Military District Press Service, 2013). Arbeidet sammenfalt med hundreårsmarkeringen til den russiske polarhelten Georgy Sedovs oppdagelse av Frans Josef Land i 1913. Farvannet rundt øygruppen ble kartlagt med hensyn til hydrografiske og meteorologiske data, for å oppdatere kart til bruk for kommende seilaser. Lignende hydrografiske ekspedisjoner i samme området ble også utført de påfølgende årene (Northern Fleet Press Service, 2015d; Western Military District Press Service, 2014). Denne aktiviteten pågår i hele Arktis (Nastyn, 2019).

I april 2014 gjennomførte en militær enhet fra de russiske luftlandestyrkene hopp i nærheten av Barneo basen (Azanov, 2019; Northern Fleet Press Service, 2014). Ifølge pressemeldingen var formålet med aktiviteten å se nærmere på kapabilitetene av luftlandestyrker i forhold til landing, evakuering og redningsoppdrag under ekstreme forhold. Dette var starten på aktivitet som siden skulle bli regulær, og som etter hvert også omfattet Frans Josefs land (Zysk, 2020, s. 30).

Som en del av en omfattende beredskapstest i Nordflåten i mars 2015 ble enheter fra rekognoseringsenhetene til de luftbårne styrkene sendt til Frans Josefs land. Oppdraget var å forsterke forsvaret av strategisk viktig infrastruktur i Arktis, og for å forberede for ytterligere tilførsler av styrken (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2015c). På et overordnet nivå viser en analyse av russiske militærstrategiske øvelser i tidsrommet 2009 til 2017 til den brede konteksten med flere tjenester og våpen i en beredskapskontroll. Øvelsen illustrerer

---

rollen russiske styrker i Kola-Barents regionen har i å beskytte Nordflåten som er en nøkkelressurs for ivaretagelse av den russiske andreslagsevnen (Norberg, 2018, s. 76). Øvelsen ble iverksatt på presidentens ordre (Ministry of Defence, 2015). Denne øvelsen testet kommando og kontroll for å samle og kommandere styrker for en storskala militæroperasjon i det russiske vestlige krigsteateret, inkludert styrker som sikrer den russiske andreslagsevnen (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2015b; Norberg, 2018, s. 77). På politisk nivå ble den omfattende beredskapstesten satt i forbindelse med det store nærværet av alliert tilstedeværelse i russiske nærområder. En talsmann fra Kreml beskrev beredskapstesten som rutineaktivitet, med det formål å øke nivået til de militære kapabilitetene (McLaughlin, 2015).

I april 2015 kunne man lese i en pressemelding at en midlertidig rullebane med snødekke var under konstruksjon på Frans Josefs land. Rullebanen skulle brukes til personell- og lastetransport til den arktiske regionen (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2015a). Senere på året kunne Spetsstroj, det føderale byrået for spesielle konstruksjoner, fortelle at antall personell som tok del i gjenoppbyggingen i Arktis nå var økt til 1500. Arbeidet pågikk natt og dag (Tass, 2015). At tidsfristene var strenge fikk de mange arbeiderne føle på, og det ble rapportert om streik på grunn av blant annet manglende lønn, og utilfredsstillende innkvartering (Staalesen, 2015). Arbeidet gav resultat. Sjef Nordflåten besøkte anlegget i oktober 2015, og kunne da rapportere om at byggingen av det nye administrasjons- og boligkomplekset Arctic Trefoil nærmet seg 97 prosent ferdigstillelse. I tillegg ble en rekke bilder av anlegget publisert (Northern Fleet Press Service, 2015b). I pressemeldingen som fulgte besøket ble det rapportert at enheter fra Nordflåtens luftforsvarsdivisjon hadde startet aktiv tjeneste på basen i november 2014 (Northern Fleet Press Service, 2015a).

I 2016 kom forsvarsminister Sergei Shoigu på inspeksjon til Aleksandraland. Der skulle han inspisere de militære enhetene og få presentert status på konstruksjonen av Arctic Trefoil, som skulle ferdigstilles i løpet av året. I tillegg hadde han møter med admiral Korolev, sjef Nordflåten og viseadmiral Evmenov, sjef for den russiske flåten (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2016b, 2016c, 2016d). Under besøket kom det frem at MiG-31 jagerfly eller Su-34 multifunksjonelle kampfly skulle stasjoneres på basen, i tillegg til tankfly av typen Il-78 (Interfax, 2016). En helårsrullebane på 2,5 km var under konstruksjon.

Høsten 2016 var det tid for den første øvelsen med Nordflåtens maritime styrker. Som en del av sitt Nordøstpassasjetokt øvde de på landsetting på Aleksandraland fra amfibiefartøyet Kondopga av Ropucha-klassen. Om lag 100 soldater og 11 kjøretøy deltok i treningen. Treningen var et ledd i utviklingen av konsept for å beskytte infrastruktur i Nordflåtens ansvarsområde. Trening på den typen

---

oppgaver startet i 2015, og er en stor del av oppdraget til fartøygruppens årlige tokt i Nordøstpassasjen (Northern Fleet Press Service, 2016). Også denne øvelsen var en del av en større øvelse som involverte enheter fra marinens kystforsvarsstyrker, overflateskip, ubåter og støttefartøy, samt fly og helikopter (Norberg, 2018; Press Service of the Northern Fleet, 2016a). Øvelsen inkluderte og forsterkninger fra Stillehavsflåten, som seilte med isbryterstøtte rundt Nysibirøyene (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2016a). Ifølge en pressemelding ble det foretatt totalt syv oppskytinger med sjøbaserte kryssermissiler i Laptevhavet (Press Service of the Northern Fleet, 2016b).

I april 2017 kom president Putin på inspeksjon til basen. Formålet var å sjekke status på Arctic Trefoil, inspisere styrkene, samt å sjekke progresjonen på ryddeprosjekter som hadde vært pågående siden hans siste besøk på Frans Josef Land i 2010 (Press service of the President of the Russian Federation, 2017; Sergey Belov & Latukhina, 2017). På dette tidspunktet var basen operativ med sine 150 tjenestegjørende soldater (Panyushkin, 2017). Forsvarsministeriet fasiliterte for digital omvisning av basen (Department of Military Property of the Ministry of Defence of the Russian Federation, 2017).

Etter at de arktiske fasilitetene var tatt i bruk, fortsatte arbeidet med å få på plass nyutviklede våpen og materiell. I april kom det informasjon om at det nyeste utstyret for bruk i Arktis for første gang skulle delta i den årlige seiersparaden på den røde plass i Moskva (Tass, 2017). Av utstyr som ble vist frem var Tor-M2DT kortholds antiluft missilsystem, Pantsir-SA anti-fly missil og kanonsystem, i tillegg til ulike spesial versjoner av støttekjøretøy (Janjevic, 2017).

I november kom det informasjon om test av materiellet. Testene gikk ut på å sjekke tilstanden til materiellet, hvor godt det tålte overføringen, kvaliteten på lagringsfasilitetene og vedlikeholdet. Pressemeldingen kunne avsløre at både Arctic Trefoil og søsterbygget på Nysibirøyene har spesielle fasiliteter: «stationary sealed boxes were built for storing equipment. They are equipped with a heating system and are able to withstand large wind loads. The equipment stored in them can be operated in ultra-low temperatures» (Northern Fleet Press Service, 2017).

I februar 2018 kunne forsvarsministeriet stadfeste at prototypen av Tor- M2DT-systemet hadde gjennomført vellykkede skytetester ved testområdet på Kapustin Yar. Etter dette skulle det foretas klimatiske tester og verifikasjon av mulighetene for lufttransport. Når de statlige testene var ferdigstilt, og leveransen av ønsket antall enheter var klar, kunne materiellet leveres til en av Nordflåtens enheter. I tillegg ble det informert om at personellet måtte gjennomgå nødvendige trening og få erfaring med bruk av materiellet (Tass, 2018a).

I april 2018 var det første gang spesialstyrker fra nasjonalgarden deltok på en taktisk spesialøvelse på høye breddegrader (Rosgwardia, 2018). Øvelsen var del av et samarbeid med grensemyndighetene. I den tredje og siste delen av en sammensatt øvelse fikk de i oppdrag å lokalisere og nedkjempe inntrengere på Frans Josefs land. De ble droppet fra et Il-78 transportfly. Det viktigste momentet med øvelsen ble oppgitt til å være interaksjon og utvikling av nye konsepter for samhandling med grensetjenesten FSB. Øverstkommanderende for den russiske nasjonalgarden, General Viktor Goldov, la også til viktigheten av trening i spesielle geografiske og klimatiske forhold, som gjør det mulig å teste nye handlemåter og materiell (Rosgwardia, 2018). At det skulle holdes en øvelse nord for polarsirkelen ble varslet i februar samme år. Avisartikler om temaet inneholdt informasjon om at det var snakk om både spesialstyrker fra nasjonalgarden, inkludert enhetene «Rys» og «Vityaz» og SOBR «Terek» ved avdelingen for den russiske garde for den tsjetsjenske republikk (Isvestia, 2018; Lenta, 2018). SOBR er en forkortelse på «*Spetsial'nyy Otryad Bystrogo Reagirovaniya*» som er en fellesbetegnelse på spesialstyrker som skal håndtere intern terrorisme og kan sees på som hurtige reaksjonsstyrker eller spesialavdelinger innen spesialstyrkene (Gao, 2019).

I juni 2019 ble kom meldingen om at Tor M2DT hadde ankommet Novaja Semlja, med et landgangsfartøy av Ropucha-klasse (Northern Fleet Press Service, 2019f). Nyhetsbyrået Tass meldte senere på sommeren at systemet var satt i operativ tjeneste i Murmansk regionen (Tass, 2019d). Senere samme år kom enda et system til Murmansk region (Tass, 2019a).

5. august startet Nordflåtens årlige arktiske tokt i 2019. Dette var det åttende toktet etter oppstart i 2012 (Northern Fleet Press Service, 2019b). Toktet som hovedsakelig pågår i det geografiske området definert som nordlig sjørute, skulle dette året innom Frans Josefs land i tillegg. En destroyer og to landgangsfartøy fra Nordflåten deltok. Ifølge pressemeldingen skal fartøysgruppen ha trent på å avverge angrep på en konvensjonell fiende i nærheten øygruppen., og «Fienden» skal ha blitt nedkjempet ved hjelp av artilleri, anti-luft missilsystem, torpedoer og elektronisk krigføring (Northern Fleet Press Service, 2019a). Samtidig med Nordflåtens arktiske tokt, utførte slepefartøyet Altay oppdrag i området rundt Frans Josefs land, som en del av en to-delt ekspedisjon med forskningsformål. Fartøyet gjennomførte hydrografiske undersøkelser, og kartla nye passasjer i øygruppen. Det var som del av denne ekspedisjonen at det ble heist enda et russisk flagg på øygruppen. Flagget ble heist på den nordligste øya i øygruppen, Rudolføya, og skal symbolisere Russlands arbeid med en fredelig utforskning og utvikling i Arktis. De to andre flaggene er lokalisert på Hookerøya og Cape Flora på Northbrookøya, og inngikk som en del av en historisk markering av Julius von Payer sin ekspedisjon i 1872-1874 (Northern Fleet Press Service, 2019d).

Senere på høsten kom nyheten om at Bastion kystforsvarsmissilsystem var deployert til Frans Josefs land. Den informasjonen ble frigitt i anledning marinemissil og artilleritroppenes dag 19. november, og ser ut til å ha unnsloppet interesser fra øvrig media (Northern Fleet Press Service, 2019c). Det er lite informasjon å finne om deployeringen, og det var stille frem til april 2020. Da kom pressemeldingen i kjent stil med nye bilder, og kunne avsløre at Nordflåtens taktiske gruppe, utstyrt med Bastion-systemet, hadde bestått vinterinspeksjonen. Treningen ble utført ved hjelp av datasimulerte angrep og uten reell avfiring (Northern Fleet Press Service, 2020d).

Den 9. desember i 2019 ble sjef Nordflåten, viseadmiral Moisejev, intervjuet av avisen Røde Stjerne i forbindelse med markeringen av dagen for fedrelandets helter (Kozak, 2019). Temaet for samtalen var oppnådde resultater i 2019 og planer for den nære fremtiden. I tilknytning til temaet rundt S-400 systemet som allerede var operativt på Novaja Semlja, sa han at alle arktiske divisjoner vil bli utstyrt med tilsvarende systemer (Northern Fleet Press Service, 2019e). Han fortsatte med "an anti-aircraft dome will be created over the Russian part of the Arctic. This means that the Arctic will be protected from any means of enemy air attack, be it aviation, cruise or ballistic missiles"(Northern Fleet Press Service, 2019e). Dette budskapet ble senere formidlet mer nyansert, av sjef for Generalstaben, armegeneral Valerij Gerasimov under hans tale for utenlandske attacheer fra 70 land den 17. desember. Der ble det sagt at "Russia plans to improve the air defense system in the Arctic zone to strengthen airspace control over the entire water area of the Northern Sea Route» (Tass, 2019c). I tillegg ble status på utprøving av Kinzhal systemet omtalt, kjent i vesten som «Dagger air missile system». Fra det publiserte intervjuet kan vi lese at rakettenes var under uttesting og ble avfyrt i områder med ulike klimatiske forhold, inkludert i Arktis (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2019). Barents Observer viste til dette som en indirekte bekreftelse på planer om å bruke missilet på fly stasjonert blant annet på Frans Josefs land, og forklarer videre at dette kan endre den militære maktbalansen i Nord Atlanteren (Nilsen, 2019b).

I april 2020 markerte russiske fallskjermstyrker 75-års jubileet for seieren under andre verdenskrig og 90-årsjubileet for dannelsen av luftbårne styrker. På ordre fra forsvarsminister Shoigu utførte en gruppe, hopp fra Il-76 transportfly fra en høyde på 10 km over Aleksandraland (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2020). Oppgavene til den første enheten var ifølge nyhetsartikkelen å etablere en landingsplass for en etterfølgende styrke som hoppet fra en høyde på 2 km. Etter dette skal de ha samarbeidet med Nordflåtens taktiske gruppe, og brukt droner for å finne en fiktiv fiende-camp. Campen skal først ha blitt utsatt for et luftangrep, før bakkepersonell gikk inn og fullførte angrepet. (Humpert, 2020; Tass, 2020a). Med referanse til luftlandestyrkenes hopp, fra 10 km høyde, skriver Zysk, at «Such spectacular and attention-grabbing

---

training also provides Russia with an excellent opportunity to score “national pride” points with the domestic public” (Zysk, 2020, s. 30). I samme tidsrom kom også pressemeldingen om at den nye flystripen på Alexandra land var tatt i bruk, men at arbeidet med den skulle fortsette slik at rullebanen i fremtiden skulle utgjøre 3,5 km. Rullebanen skal være i stand til å ta imot fly hele året (Northern Fleet Press Service, 2020f).

I august kom informasjon om testing av Pantsir-SA missilforsvarssystem på Aleksandraland. Det skal ha blitt utført en testskyting uten sprengladning, for å sjekke om systemet tålte de klimatiske forholdene. Utstyret skal ifølge pressemeldingen være betjent av Nordflåtens taktiske gruppe stasjonert på Aleksandraland, på samme måte som med Bastion missilsystem (Northern Fleet Press Service, 2020e).

Testing av utstyr fortsatte. I oktober var det DT-30-PM «Vityaz» sine spesielle arktiske modifikasjoner som hadde blitt testet. Ut fra beskrivelsen ser det ut som at fokuset dreide seg om manøvrerings egenskapene til understellet, med påmonter kampmodul på det bakerste leddet. Opplæring i riktig bruk av maskinene, for å oppnå maksimal kapasitet var inkludert i testingen. Nyhetsartikkelen fra Tass omtalte en pressemelding til fabrikanten, som kan indikere at de hadde representanter til stede (Tass, 2020b).

Så om lag ett år etter den første melding om at kystforsvarsmissilsystemet Bastion hadde ankommet Alexandraland, kunne de melde om at de hadde utført en skyting med det tilhørende Onix missilet (Northern Fleet Press Service, 2020c). Et målfartøy på en avstand av 200 km ble ifølge pressemeldingen truffet som planlagt. Skytingen som var den første i sitt slag på Frans Josefs land, inngikk som en del av den planlagte sommertreningsperioden til styrkene. På dette tidspunktet var Nordflåtens arktiske fartøysgruppe ankommet Frans Josefs land, og dermed hadde de den støtten de trengte for å kunne sikre farvannet rundt målfartøyet (Northern Fleet Press Service, 2020c). Nordflåtens arktiske gruppe, denne gang ledet av Severomorsk av Udaloj-klassen, dro nytte av gunstige isforhold og fikk denne gang anledning til å ankomme øygruppen fra Nordøstlig retning. De passerte gjennom Cambridge-stredet. I tillegg til vanlige treningsmomenter som landsetting og amfibiske raid, bistod også deler av ekspedisjonen med støtte til flere hydrografiske undersøkelser i området sammen med deltagere fra det russiske geografiske selskap (Northern fleet Press Service, 2020a, 2020b).

Den største hendelsen til nå på Frans Josef Land fant sted i mars 2021. «Umka-2021» ble omtalt som en omfattende arktisk ekspedisjon, og skal ifølge pressemeldinger ha involvert mer enn 600 deltagere, både militære og sivile (Naval News Staff, 2021; White, 2021). Ekspedisjonen skal ha startet den 20. mars og bestod av både treningsaktivitet, kamp, forskning og andre aktiviteter som foregikk i ulike

---

retninger, koordinert i en og samme plan. Planen dekket totalt 43 hendelser og foregikk i skjærgården på øygruppen, spesielt på Alexandra land og i de tilstøtende islagte havområdene (Press service of the President of the Russian Federation, 2021). Tre russiske atomubåter dukket opp gjennom den 1,5 meter tykke isen, og videoer ble formidlet gjennom flere nyhetsbyrå. I tillegg viste videoen luft til luft-tanking med MiG-31. Både den nedskrevne dialogen og selve videosamtalen av rapporteringen fra admiral Evmenov, sjef for den russiske marinen, til president Putin ble lagt ut på den offisielle nettsiden til presidenten (Press service of the President of the Russian Federation, 2021). I tillegg ble det formidlet en video av ekspedisjonen, som blant annet ble sendt på NRK nyhetene (Jentoft, 2021). Rapporten inneholdt også informasjon om torpedoskyting under isen, deteksjon og videre oppstigning gjennom isen. Admiral Evmenov avsluttet rapporteringen med å si at “the practice of conducting complex Arctic expeditions by the Navy will continue. Moreover, the main criterion of these exercises will be, most importantly, in subsequent expeditions the development of new, even more unexplored areas»(Press service of the President of the Russian Federation, 2021). H I Sutton har skrevet om øvelsen på nettstedet Covert Shores (Sutton, 2021).

Enkelthendelser fra ekspedisjonen har muligens gitt en viss verdi til deltagerne, all den tid de er i et relativt ukjent og værhardt geografisk område. Det må ha vært en stor logistikkoppgave, dersom antall personell og antall aktiviteter som deltok stemmer. I tillegg vil det å koordinere alle aktivitetene innenfor et begrenset tidsrom også være av verdi. Ekspedisjonen ellers virker eksperimentell, og det er uvisst hva det totale utbyttet av de militærfaglige oppgavene har gitt. Uavhengig av utbyttet er ekspedisjonen nok et eksempel på Russlands grep om utviklingen i Arktis, og som vil fungere godt både til intern og ekstern kommunikasjon.

5.3 Hva er status på Frans Josefs land i dag?

Som et resultat av reetableringen av Nagurskoje-basen har området på nytt blitt bemannet av personell fra de russiske væpnede styrkene russiske. I dag finnes det kapasiteter på Alexandra Land innen anti-luft, anti-overflate, kystforsvar og nærforsvar (Aliyev, 2019; Melino, Conley & Bermudez, 2019). I tillegg til radar- og kommunikasjonsinstallasjoner, samt militært materiell som inngår i ordinær utrustning for Nordflåtens arktiske tropper.

I en rapport fra den amerikanske tenketanken CSIS sammenlignes satellittbilder fra 2013, 2016 og 2019 (Melino et al., 2019). CSIS har tilgang til GEOINT-analyser gjennom samarbeid med «National

---

Geospatial- Intelligence Agency». Rapporten gir et godt bilde på hvordan utviklingen av infrastruktur har foregått. I 2013 viser bildene den meteorologiske stasjonen med tilhørende boliger, Nagurskoje rullebane, rørledninger, helipad, havn og en pumpestasjon. Tre år etterpå har det nye bolig- og kontorkomplekset dukket opp, med tilhørende garasjer og lagerbygninger. I tillegg vises fasiliteter for oppbevaring av drivstoff, nye rørledninger, en ny pumpestasjon og ytterligere områder med tilhørende byggevirkosomhet. Nord for bolig- og kontorkomplekset står SOPKA-2 radar og kommunikasjonsinstallasjoner, med tilhørende infrastruktur for strømforsyning, og egen byggeplass. Bildene viser også grunnarbeid for den kommende Nagurskoje Airbase som ligger i vestlig retning. I 2019 er byggeplassen for SOPKA-2 radaren og kommunikasjonsinstallasjonene borte, noe som indikerer at arbeidet der er ferdigstilt. Av tilsvarende byggeplass for bolig- og kontorkomplekset, er den største nå borte. Nagurskoje Airbase har fått flere bygg i nordlig retning av rullebanen. Nye satellittbilder fra august 2020 presentert i en artikkel fra The War Zone, viser at rullebanen har blitt forlenget ytterligere, fra initialt 2500 meter til 3500 meter (Joseph. Trevithick & Rogoway, 2020). Dette samsvarer med tidligere omtalt pressemelding.

Bildene fra CSIS rapporten bekrefter at oppbyggingen og utvidelsen av Nagurskojebasen er konsistent med offisielle uttalelser, men skriver i rapporten at store luftforsvarssystemer ikke har blitt observert (Melino et al., 2019).

Oppsummert finnes følgende kapasiteter på Frans Josefs Land:

- Arctic Trefoil - et moderne bolig- og kontorbygg på fem etasjer, med tilhørende garasjer og lagerbygninger
- FSB fasiliteter
- Nagurskoje Airbase, med en rullebane på 3500 meter i betong
- Nagurskoje Airfield, en rullebane på ca 1700 x 45 meter uten fast dekke
- Sopka-2, radar og kommunikasjonsinstallasjoner
- Meteorologisk stasjon og tilhørende boliger
- Tilhørende infrastruktur som helipad, drivstoffinstallasjoner, rørledninger og brygge
- K-300P Bastion-P kystforsvarsmissilsystem
- Pantsir-SA

Arctic Trefoil ble ferdigstilt i 2016 og var det andre store signalbygget i Arktis. Det første med tilsvarende design heter Northern Clover og ligger på Nysibirøyene (Boulège, 2019, s. 44). Bygget skal huse 150 soldater som skal tjenestegjøre i 18 måneder av gangen (Boulège, 2019, s. 43). I tillegg til

---

innkvartering for soldater og offiserer har bygget treningsfasiliteter, bibliotek, veksthus og medisinsk avdeling (Department of Military Property of the Ministry of Defence of the Russian Federation, 2017). Ernst Regehr sier at «The specific military significance of such barracks...is linked to the capacity for the ongoing accommodation of the personnel that operate northern systems..., designed to safeguard the Kola Peninsula and Northern Fleet headquarters, and assert Russia's control over the NSR» (Regehr, 2020, s. 198). Litovkin skriver at "Arctic shamrock" and "Northern clover" are autonomous residential towns that have become not just a symbol of the development of the region, but also a kind of standard of quality of life (Litovkin, 2019).

Den nye rullebanen på Nagurskoje er en betraktelig kapasitetsøkning. Russland har nå mulighet for å benytte fly til og fra hele året. Den gamle rullebanen av is og snø er mer væravhengig etter hvert som temperaturen øker utover våren. Det vil imidlertid kunne være begrensninger på bruken av Nagurskoje Flybase slik som er kjent fra øvrige flyoperasjoner med begrensninger relatert til vær og vind, sikt og kapasitet, prosedyrer og teknologi knyttet til flykontroll.

Sopka-2 er et radarkompleks for bruk til overvåkning av luftrom og luftfartskontroll. Det detekterer objekter i luftrommet, måler avstand, høyde og vinkel på mål, identifisering av nasjonalitet, og gir meteorologiske data. Ifølge produsenten er maks rekkevidde på 370 eller 450 km avhengig av innstillinger (Almaz-Antey Concern, 2021).

Knyttet til denne radaren er luftforsvarssystemene S-300 og S-400 (Regehr, 2020). S-300 luftforsvarssystem, benevnt SA-10 Grumble i NATO, var i utgangspunktet et bakkebasert kort og medium rekkevidde missilforsvarssystem. Det ble utviklet på 1970-tallet, men har siden da blitt videreutviklet en rekke ganger og også blitt eksportert til en rekke land. Dette har ført til at det finnes mange ulike versjoner, med ulik rekkevidde. Systemet består av kommando og kontrollsystem, missiler, vertikale avfyringsrør, og ulike radarer. I de nyeste versjonene av systemet er overvåkningsradarene forbedret og missilene oppgitt å ha en rekkevidde på 200 km. Rapporter indikerer at S-300 kommando og kontrollsystem kan integreres med andre luftforsvarssystem og dele informasjon om ulike mål. På den måten kan ulike system ha kontroll på til sammen 70-80 bakke til luft avfyringsrør som kan dekke en frontlinje på rundt 600 km (Jane's, 18.07.2013) I forbindelse med russisk salg av S-300 systemet til Iran i 2016 beskrives bakke til luft langdistanseraketter med en rekkevidde på opptil 350 km (G. Larsen, 2016).

I 2015 ble S-300 systemet tatt i bruk på Novaja Semlja, i tjeneste for det nyetablerte luftvernmissilregimentet. Dette regimentet ble den første fullverdige militære enheten i Nordflåten, til å tjenestegjøre på de arktiske øyene. Ifølge pressemeldingen som fulgte begivenheten ble det

---

opplyst at «modernized S-300 anti-aircraft missile systems, capable of hindrance of the enemy's air attack means within a radius of several hundred kilometers» (Northern Fleet Press Service, 2015c).

Selv om S-300 systemet har blitt videreutviklet og modernisert i årenes løp, er det S-400 systemet som det etter hvert vil satses på. S-400 systemet ble i 2014 tatt i bruk på Kolahalvøya. I 2019, kun fem år etter ankomsten av S-300, kom det i bruk på Novaja Semlja.

Luftforsvarssystemene S-300/S-400 suppleres med systemene Pantsir-S1 og Tor-M2Dt (Regehr, 2020). Pantsir-SA er en variant av Pantsir antiluftsystem, tilrettelagt for bruk i arktiske forhold. Den første versjonen Pantsir-S1 har fått navnet SA-22 Greyhound i NATO. Den arktiske modifikasjonen innebærer blant annet at understellet er byttet ut til DT-30 PM «Vityaz» beltegående variant, og at maskingeværene er fjernet til fordel økt missilkapasitet, fra 12 til 18 tuber. Til tross for at Pantsir er et containerbasert system, kan ikke SA versjonen tas fra hverandre og avfyres statisk. Dette er en skreddersydd kjøretøyløsning og kan bare fungere som sådan. Missilene er forstått å være de samme som for Pantsir-S1 versjonene (Jane's, 2020b). Rekkevidden er oppgitt til 12 km, innenfor en høyde på 5-6000 meter. Missilet har ikke egen søker, men blir ledet ved hjelp av radiolink. Dette gjør at kostand pr skudd går ned.

Systemet ble i sin tid utviklet for å gi en statisk beskyttelse rundt høyverdige mål (HVT), inkludert siloer for ballistiske missiler, flyplasser og kommando og kontroll fasiliteter. På grunn av reduksjonen i strategiske trusler, har imidlertid systemet blitt videreutviklet og blir nå markedsført som luftforsvar med kort eller veldig kort rekkevidde mot fly, helikopter, kryssermissiler, UAS, presisjonsstyrte våpen, RAM og bevegelige bakkemål. Pantsir kan i utgangspunktet operere selvstendig, med full oversikt over målfatning, sporing, målløsning, og engasjement fra det enkelte kjøretøyet. Ved samhandling mellom flere enheter, kan de tillegges ressurser som gir bedre deteksjonsmuligheter og tillate avfyringsenheten å stå i ro så lenge som mulig. Dette øker overlevelsesmuligheten mot såkalte SEAD «Suppressed enemy air defence» trusler og reduserer fiendens muligheter til å detektere og angripe systemet.

TOR-M2DT kortdistanse luftforsvarsmissilsystem er designet for punkt- og mobilt forsvar av installasjoner og mobile formasjoner. Systemet ble offisielt omtalt i 2017 og første del av leveransen ble levert i 2018. Systemet er designet for bruk i arktiske strøk. (Army Recognition, 2018). Systemet er enda ikke observert eller omtalt å befinne seg på Frans Josefs land

På samme måte som annet russisk materiell er også Tor – familien videreutviklet siden prototypen og kan dekke ulike behov. TOR-M2DT er altså en videreutviklet versjon for bruk i arktiske strøk og er konstruert på det samme chassiset som Pantsir-SA, DT-30 Vityaz. Med lavt jordtrykk kan denne

---

farkosten DT- 30PM kjøre over områder med is, snø og sørpe, uten å sette seg fast, og kan også bevege seg sideveis. Den er amfibisk og har en oppgitt toppfart på 43 km/t og rekkevidde på 700 km. Til forskjell fra andre Tor-varianter skal denne varianten også ha et mer avansert klimasystem, som muliggjør operasjoner under ekstreme temperaturer (Jane's, 2020a)

Avfyringsmodulen er den samme som for Tor-M2, en modernisert versjon av Tor- M1. Den største forskjellen på disse variantene er at M2 har et mindre mannskap, nytt målløsningssystem og endret radarprofil. Radaren kan tilegne seg mål ut til 32 km og spore 48 mål samtidig. Systemet kan engasjere alle typer av moderne luftmål, som fly, helikopter, UAV, ulike missiler og presisjonsstyrte ladninger, i de tilfeller hvor luftforsvarssystemer med medium og lang rekkevidde ikke klarer å treffe. Missilet som primært brukes for M2 versjonen er 9M338K. Det kan engasjere mål i området 1 km til 15-16 km, med maks høyde på 12 km. Missilet kan engasjere mål med en maksimal hastighet på 1000 m/s, og kan avfyres med fire sekunders mellomrom. Systemet kan også engasjere mål mens det er i bevegelse, da med en hastighet på 25 km/t. Effekten av missilet på målet oppnås gjennom direkte treff eller ved sprengning/fragmentering (Jane's, 2020a).

K-300P Bastion-P er et kystforsvars- og anti overflatesystem med NATO navnet SSC-5. Missilet heter P-800 Oniks anti-skip kryssermissil, kjent under NATO betegnelsen SS-N-26 Strobile. Utviklingen av systemet startet på 90-tallet, og de tre første systemene ble levert i 2010. Formålet med systemet er angrep av overflateskip. Systemet benytter P-800 Oniks/Yakhont antiskip kryssermissiler, kjent under NATO betegnelsen SS-N-26 Strobile. Missilet har en rekkevidde på 300 km ved høy bane, og 120 km ved lav bane, og det ser ut til at missilet kan ha både konvensjonelt og nukleært stridshode.

For å sikre hensiktsmessig mobilitet i vanskelige forhold nyttes blant annet DT-30PM Vityaz. Det kan se ut til at denne også omtales Arctic M-3, som skal være en tsjetsjensk Chaborz M-3, tilpasset arktiske forhold (Tass, 2020b; Joseph Trevithick, 2018). Den skal ha vært observert under øvelsen som Nasjonalgarden holdt på Frans Josefs land i mars 2018 (Joseph Trevithick, 2018). Farkosten ser ut som en hybrid av en snøskuter og en jeep, med veltebøyer og en påmontert dual-gun. Den har plass til to pax i front, og en skytter. I tillegg er det sannsynlig at kjøretøy av typen DT-10PM enten finnes på Frans Josefs land eller vil komme dit ganske snart, da de allerede er en del av utrustningen til Nordflåtens motoriserte brigade og den taktiske gruppen på Nysibirøyene.

Omtalen av at basen på Alexandra Land skal huse en flåte av enten MiG-31 eller Su-34 jagerfly, i tillegg til tankere av typen Il-78 er allerede nevnt. MiG-31K jagerfly er knyttet til Kinzhal- et av seks nye strategiske nukleære våpnene under utvikling i Russland. Våpenet ble fremhevet under President Putins tale til generalforsamlingen 1. mars 2018 (Putin, 2018). Missilet ble testet i Nordflåtens

---

ansvarsområde i november 2019 (Litovkin, 2019). I prinsippet er Kinzhal en luftbåren variant av Iskander som er et landbasert ballistisk missilsystem, med en rekkevidde på 500 km (Jane's, 2019). Ulik andre kryssermissiler som blir avfyrt fra fly, går Kinzhal ballistisk - noe som innebærer hypersonisk fart (Nilsen, 2019a). Kinzhal har en rekkevidde på 2000 km når det blir båret av en MiG-31 og rundt 3000 km om den blir båret fra en Tu-22M3 langtrekkende bombefly (Tass, 2018b). MiG-31 har startet flygninger fra Novaja Semlja, og vil dukke opp på Frans Josefs land i nær fremtid meldte Tzveda i februar 2021 (Sivonen, 2021).

Tu-142 langtrekkende antiubåt fly gjennomførte i 2020 oppdrag i internasjonalt luftrom over Arktis og Atlanterhavet mer enn 20 ganger. Gjennomsnittlig flytid for disse toktene var ca 13 timer og distansen overgikk 11 000 km. Dette var tokt som kom i tillegg til is-rekognosering og monitorering av situasjonen i Arktis (Northern Fleet Press Service, 2021a).

Mannskap på MiG-31BM jagerfly og Su-24 taktiske bombefly har i 2021 trent på lufttanking fra Il-78 tankfly. Treningen ble foretatt i Arktis både natt og dag. Lufttanking er et nødvendig element i treningen av piloter på både jager- og bombefly (Northern Fleet Press Service, 2021b).

Infrastrukturen understøttes i tillegg av isbrytere, fly og radar- og kommunikasjonssystemer (Litovkin, 2019). Et eksempel er Resonance-N radaren på Novaja Semlja, som skal understøtte anti-luft grupperingene i den arktiske region (Tass, 2019b). De tekniske kapabilitetene som nevnes i artikkelen er «deteksjon og målkontroll av mål i en rekkevidde på 600 km, opp til en høyde på 1200 km». Artikkelen nevner og at «to systemer allerede er på kampberedskap» i Arktis (Tass, 2019b).

---

6 Den faktiske utviklingen på Frans Josefs land versus offisielle målsettinger

Gjennomgangen av de russiske dokumentene viser at utviklingen i Arktis og de russiske ambisjonene har fått stadig større kraft siden det første arktisdokumentet ble publisert i 2001. Selve dokumentet gav et godt bilde på Russlands sikkerhetsinteresser og planer for regionen, men det ser ikke ut til å ha vært koordinert med de andre dokumentene som ble utgitt i samme tidsrom. Behovet for dokumentet oppgis og til å være knyttet til etableringen av Arktis råd i september 1996, som krevde en offentlig politikk for den russiske føderasjon i Arktis. Det var heller ingen åpenbare eksterne trussler i Arktis på denne tiden, i hvert fall ikke som er gjenspeilet i truslene presentert i nasjonalt sikkerhetskonsept (Russian Federation, 2000). I den grad truslene peker på en geografisk retning, er det ikke først og fremst den nordlige. I tillegg stod det dårlig til med de væpnede styrkene. Som Russland selv beskriver i nasjonalt sikkerhetskonsept har den langvarige reformprosessen i de væpnede styrkene og i forsvarsindustrien, sammen med utilstrekkelig finansiering av nasjonalt forsvar og utilstrekkelig rettslig grunnlag ført til kritisk lavt nivå på operasjoner og trening, samt manglende moderne våpen og militært utstyr (Russian Federation, 2000. Punkt 3).

Ambisjonene var det ingenting i veien med. Hovedmålet i nasjonalt sikkerhetskonsept var å ha kapabiliteter som kan respondere adekvat på enhver trussel som kan oppstå i det 21. århundre, (Russian Federation, 2000, s. 18). I tillegg til dette ble det stadfestet at kjernefysisk aggresjon var en av hovedoppgavene til den russiske føderasjon. Likevel ser det ut til at Russland hadde begrensede kapasiteter og midler til å realisere ambisjonene på dette tidspunktet.

Situasjonen endret seg etter hvert som den russiske økonomien bedret seg betraktelig (The Military Balance, 2007, s. 190). Og frem til publiseringen av en ny utgave av Arktisdokumenter i 2008, var det utvikling innen flere områder. Dette var ikke bare tiltak som underbygget russiske ambisjoner, men og tiltak som sørget for å bedre den nasjonale sikkerheten.

På Frans Josefs land hadde den russiske grensevaktene fått nye fasiliteter, inkludert verdens nordligste katedral. Av større betydning var oppstarten av strategiske ubåtpatruljer i arktiske farvann, regulære flygninger med strategiske bombefly i 2007, og missiltester i Kvitsjøen, Barentshavet og det Arktiske hav (Åtland, 2011, s. 267). I tillegg har flaggplantingen på havets bunn under Nordpolen i 2007 blitt beskrevet som en symbolhandling, som også skulle bidra til å understreke Russlands ledende posisjon i Arktis (Chivers, 2007; Falconbridge, 2007; Parfitt, 2007).

Styrkingen av den russiske grensevaktstjenesten i FSB på Frans Josefs land var mulig et resultat av de to hovedmålene skissert i Arktisdokumentet fra 2001. Hvorav det ene gikk på ivaretagelsen av marinens strategiske nukleære styrker og det andre gikk på å sikre pålitelig kontroll av de russiske føderale grensene og arktiske maritime områder. I tillegg pekte dokumentet på viktigheten av å støtte kapabiliteter tilhørende både marinen, luftstyrkene og den maritime delen av FSB innen avskrekking og monitoreringsfunksjoner (Russian Federation, 2001. Punkt 5).

Til tross for at Arktis dokumentet fra 2008 har blitt tolket på ulike måter, og til tross for at Lavrov i 2009 stadfestet at Russland ikke hadde planer om å øke det militære nærværet eller deployere væpnede styrker til Arktis, gikk det mindre enn fire år, før oppbyggingen på Nysibirøyene var i gang. Oppbyggingen ble nøye diskutert på et møte som forsvarsminister Shoigu holdt i september 2013 (Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation, 2013).

I 2014 startet byggingen av det moderne byggverket Arctic Trefoil på Frans Josefs land. Dette var året etter at byggingen av det tilsvarende, men større prosjektet, startet opp på Nysibirøyene. To, massive og moderne byggeprosjekt pågående på hver sin lokasjon, i et krevende arktisk miljø på samme tid, vil kreve grundig planlegging og forberedelser.

I 2009 nasjonal sikkerhetsstrategi har eierskap til energiresurser blitt løftet som ett område som vil få større fokus på lang sikt (The Russian Federation, 2009. Punkt 11). Barentshavet og andre deler av Arktis listes som konkrete eksempler. Med denne bakgrunnen kan det virke rasjonelt å iverksette flere tiltak for å sikre denne ressursen. Arktis nevnes som et sted hvor det vil være behov for høyteknologiske og multifunksjonelle byggverk (The Russian Federation, 2009. Punkt 42). Dette tyder på at planleggingen av den militære infrastrukturen på Frans Josefs land var i gang. Et annet aspekt som tyder på det samme er satsningen på offentlig-private partnerskap for ferdigstilling av grunnleggende militær infrastruktur blant annet i den arktiske sonen (The Russian Federation, 2009. Punkt 62). Selv om ansvaret for byggingen av den militære infrastrukturen på Frans Josefs land var tillagt «Det føderale byrået for spesielle konstruksjoner» (Spetsstroj), er dette et byrå som i henhold til linken under nettstedet til den russiske regjering også driver med kommersiell virksomhet (The Russian Government, 2021).

Føringene fra nasjonal sikkerhetsstrategi fra 2009 vedrørende den militære organisasjonen påvirket sannsynligvis den organisatoriske endringen som kom i 2010. I tillegg ble de store utfordringene som de væpnede styrkene stod ovenfor, og som omtalt under de militære doktrinene også nevnt (The Russian Federation, 2009. Punkt 32). På dette tidspunktet var de væpnede styrkene i gang med ny militærreform, hvor strukturen og kommandokjeden innen landstyrkene skulle reorganiseres, samtidig som at organisasjonen skulle krympes.

Som tidligere nevnt inneholdt ikke denne doktrinen ett ord om Arktis, noe som er påfallende sett i forhold til føringene i Nasjonalt sikkerhetskonsept, og den kommende militære reorganiseringen. På den annen side så er utfordringene i den militære organisasjonen knyttet til systemet og er grunnleggende for hele organisasjonen. Den er dermed ikke geografisk spesifikk.

I april 2010 ble det enighet om den 40 års lange disputten om de maritime grensene mellom Norge og Russland etter forhandlinger mellom president Medvedev og statsminister Jens Stoltenberg som trådte i kraft senere samme år. Daværende statsminister Putin reiste til Frans Josefs land, for å sette fokus på russiske miljøinitiativ i Arktis (Ljubov, 2010). Reisen til Frans Josefs land ha vært et forsøk på styre mediedekningen i Russland ved å sette fokus på områder som skulle gi Russland legitimitet som en ansvarlig Arktis-aktør. The Guardian beskriver reisen som en nøye planlagt PR kampanje (Harding, 2010).

Etter militærreformen som trådte i kraft i 2008 ble ansvaret for Arktis i 2010 fordelt mellom hovedkvarterene til operasjonell strategisk kommando (OSK) Vest, Senter og Øst (Skupov, 2015). Denne fordelingen var ikke ideell for regionen sett under ett, da det militære nærværet ble redusert til å kontrollere noen lokale posisjoner, med annet nærvær fra tid til annen (Skupov, 2015). Men det var likevel en forbedring fra 1991 hvor ansvaret for den Arktiske sone var fordelt på fire militærdistrikt og to flåter. For Frans Josefs land som administrativt hører inn under Arkhangelsk Oblast, betydde denne endringen lite på dette tidspunktet. I forhold til militærdoktrinen som ble utgitt i 2010, kan denne organisatoriske forandringen, speiles i oppgavene knyttet til utvikling av den militære organisasjonen (Russian Federation, 2010. Punkt 30). Men den var fortsatt ikke optimal for å understøtte den helhetlige tankegangen.

I omtalen av russisk utvikling i Arktis for 2012, skriver tidsskriftet «The Military Balance» om de russiske planene for militære installasjoner langs den nordlige sjørute, men detaljer var enda ikke kjent (The Military Balance, 2013, s. 202). I tillegg hadde sjefen for de vestlige militærdistrikts luftenheter, generalmajor Igor Makushev uttalt seg om reetablering av arktiske flybaser, som skulle starte sommeren 2012 (Pochinyuk, 2012). Samtidig ble det klart at landstyrkene skulle etablere en arktisk brigade (The Military Balance, 2013, s. 202). Brigaden skulle få MT-LBV kjøretøy, spesielt utstyrt for arktisk terreng. Opprettelsen av arktiske brigader hadde blitt diskutert etter publiseringen av arktisdokumentet i 2008 (The Military Balance, 2013, s. 202).

Senere på høsten i 2012 seilte Nordflåtens flaggskip Petr Velikiy, til Nysibirøyene. Det skulle vise seg å bli oppstarten på Nordflåtens årlige tokt i Nordøstpassasjen. Sannsynligvis kan aktiviteten knyttes til oppstarten av byggevirksomheten året etter. Likevel var denne seilasen med Nordflåtens flaggskip i disse områdene, på dette tidspunktet med på å underbygge signifikansen av Arktis for Russland. Det

---

kan også ha vært en indikasjon på endringene som skulle komme i 2014 med etablering av OSK Nord, som førte til enhetlig kontroll over det russiske arktiske ansvarsområde. Men Sergunin & Konyshev sier at etableringen ble fremskyndet, og egentlig ikke planlagt før i 2017 (Sergunin & Konyshev, 2017, s. 183). De forklarer at dette var Putins beslutning basert på det som ble fremstilt som en økt NATO trussel i Nord.

Det sjømilitære dokumentet fra 2012, som kom i forkant av denne seilasen, la større vekt på permanent militært nærvær i regionen, som omtalt i gjennomgangen av dokumentet.

I 2013 kom Arktisstrategien som skulle bidra til at målene fra 2008 ble implementert (The Russian Federation, 2013). Innføring av regulære aktiviteter i den eksklusive økonomiske sonen og på kontinentalsokkelen, vitnet om opptrapping av russisk aktivitet i disse områdene. De hydrografiske undersøkelsene rundt Frans Josefs land og andre steder i Arktis, var godt i gang, med innsamling av nye data som skulle gjøre navigasjon i disse farvannene tryggere. Som tidligere nevnt var dette dokumentet spesielt rettet mot utvikling i den nordlige sjørute (Buchanan, 2020). Personellet på Frans Josefs land hadde fått opplæring i håndtering av krisesituasjoner, og var innlemmet i redningsberedskapen (Kulikov, 2014).

2014 var et år med flere store begivenheter. På Frans Josefs land var byggingen av Arctic Trefoil, i gang, og området ble på nytt bemannet av russiske væpnede styrker som startet aktiv tjeneste (Matthew Melino et al., 2020, s. 2). OSK Nordflåten ble opprettet og sørget for at de russiske arktiske områdene ble lagt under enhetlig kontroll. Med et redefinert ansvarsområde som dekket Arktis et godt stykke inn i Øst-Sibirhavet, fikk de også underlagt enheter som tidligere hørte til de andre militærdistriktene (Defense Intelligence Agency, 2017, s. 14). I tillegg ble Arktis for første gang inkludert i den militære doktrinen, listet som ivaretagelse av den russiske føderasjons nasjonale interesser i Arktis som en av mange hovedoppgaver (The Russian Federation, 2014. punkt 19).

For Frans Josefs land var det flere punkter i den militære doktrinen som var relevante og som kunne gi en pekepinn på hvilke endringer som ville komme, samt hvilke oppgaver en fremtidig base var tenkt å skulle bidra til å løse. Oppgavene er tidligere omtalt i oppgaven under punkt 4.3. Reorganiseringen må sees i sammenheng med både militærdoktrinen fra 2014, hvor beskyttelse av nasjonale interesser i Arktis ble nevnt som en av prioritetene til de russiske væpnede styrkene, samt den oppdaterte Arktis strategien (Laruelle, 2020).

Dette er første gang den militære doktrinen ser ut til å være koordinert med både Nasjonal sikkerhetsstrategi og arktisdokumentene som gjelder realiseringene av ambisjonene i Arktis.

På dette tidspunktet kunne man og se en endring i Nordflåtens oppgaver (Zysk, 2018, s. 6). På grunn av en økt satsning på ikke-kjernefysisk avskrekking, som et resultat av GPV 2008, ble konvensjonell avskrekking som konsept innført i militærdoktrinen fra 2014 (Zysk, 2018, s. 3). Tilførsler av et større spekter nye våpen, i tillegg til en utvidelse av ansvarsområdet er faktorer som naturlig resulterer i endring i en militær organisasjon, herunder også endrede oppgaver og aktivitet.

Allerede i mars 2015 ble Frans Josefs land innlemmet i en omfattende beredskapstest. Sannsynligvis var det ikke avdelingene på Frans Josefs land som skulle støtte i det lagvise forsvaret av Kolahalvøya. Det hadde de på denne tiden ikke våpen til. Men de luftbårne styrkene fikk trening i å forsterke strategisk viktig infrastruktur i Arktis og for å forberede for ytterligere tilførsler (Norberg, 2018, s. 76-77). Det at slik trening gjennomføres før kapasitetene er på plass, viser at det er en omfattende plan for Frans Josefs land og at de oppgavene som personellet der skal løse blir sett på viktige for forsvar av Kolahalvøya.

I tillegg bidro øvelsen til å få testet kommando og kontrollfunksjonene i OSK Nord, og inkluderte oppgaver fra militærdoktrinen og sjømilitært dokument. Beredskapstesten var dermed med på å underbygge russisk evne og vilje for ambisjonene i Arktis, gjennom deltagelse fra hele den militære organisasjonen.

Samtidig pågikk byggingen på Frans Josefs land for fullt med både Arctic Trefoil og i april også konstruksjon av en ny rullebane. Dette var i høy grad et prioritert prestisjeprosjekt, når man legger til grunn tiden som ble brukt, samtidig som det vitner om grundig planlegging. Når sjef Nordflåten besøkte anlegget i oktober rapporterte han om 97% ferdigstillelse (Northern Fleet Press Service, 2015b). Denne måten å formidle at byggingen snart var ferdig, kan relateres til krav knyttet til oppfølgingen av implementeringen strategien som ble omtalt i Arktisstrategien fra 2013 (The Russian Federation, 2013 Kapittel VII).

I den maritime doktrinen av 2015 ble viktigheten av den arktiske region, forsterket. Likevel virket den største endringen fra tidligere å være rettet mot målet om økonomisk utvikling.

I 2016 ble planene om stasjonering av jagerfly eller multifunksjonelle kampfly på basen kjent, under forsvarsminister Shoigu sin inspeksjon av styrkene på Frans Josefs land i april. I tillegg ble det kjent av rullebanen som var under konstruksjon skulle ha en lengde på 2500 m og skulle kunne benyttes til helårsdrift.

På høsten 2016 var det nok en øvelse på Frans Josefs land. Denne gang med maritime styrker, deltagende i Nordflåtens da femte gjennomføring av årlige tokt i Nordøstpassasjen. I likhet med beredskapstesten i 2015, var det også denne gang fokus på å beskytte infrastruktur i Nordflåtens ansvarsområde. En oppgave som Nordflåten startet å trene på i 2015, ifølge russisk pressemelding. Og

---

også denne gang var aktiviteten på Frans Josefs land en del av en større øvelse med mange involverte enheter. Ifølge pressemeldinger inkluderte den også styrker fra Stillehavsflåten, som opererte i området rundt Nysibirøyene, og det ble foretatt totalt syv oppskytinger med sjøbaserte kryssermissiler i Laptevhavet.

Øvelsen ser ut til å inneha momenter som knyttes til flere dokumenter. Eksempler på dette er konseptet for konvensjonell avskrekking fra den militære doktrinen, maritim aktivitet rundt Frans Josefs land, sikring av russiske interesser i nordlig sjørute og etablere forhold som sikrer beskyttelse av russiske suverene rettigheter fra den maritime doktrinen og øvelse på fredstidsoppgaver som er listet i Arktisstrategien. Til sammen utgjør dette oppgaver som bidrar til strategisk avskrekking og som er en av hovedoppgavene til den russiske føderasjon (Russian Federation, 2000, s. 18).

Presidentbesøket på Frans Josefs land i april 2016 ble nøye dekket og brakte på ny verdens øyne mot Frans Josefs land og den operative basen. På Seiersparaden i Moskva samme år ble det nyeste utstyret, designet for bruk i Arktis vist frem: Tor-M2DT kortholds antiluft missilsystem, Pantsir-SA antiluft missil og kanonsystem, i tillegg til ulike spesial versjoner av støttekjøretøy. Test av det nytt materiellet fortsatte, og personellet på Frans Josefs land forberedte seg på mottak av nytt utstyr. Men dette kan virke å ha vært litt for optimistisk, da materiellet lot vente på seg.

I april 2018 var det første gang spesialstyrker fra Nasjonalgarden deltok på en taktisk øvelse på det som blir omtalt som høye breddegrader (Rosgwardia, 2018). De ble droppet fra et transportfly med oppdrag å lokalisere og nedkjempe inntrengere på Frans Josefs land. Interaksjon og utvikling av nye konsepter for samhandling med grensetjenesten FSB ble sagt å være det viktigste momentet. Enhetene som deltok er hurtige reaksjonsstyrker, som skal håndtere intern terrorisme. Oppgaver som også tilfaller FSB. Test av nye handlemåter og materiell, ble også nevnt, og gir et bilde av at også Nasjonalgarden har oppdrag knyttet til russiske interesser i Arktis.

Av aktiviteter på Frans Josefs land i 2019 var det kun omtale av Nordflåtens trening under det årlige toktet (Northern Fleet Press Service, 2019a). Treningen gikk ut på å avverge angrep på en konvensjonell fiende i nærheten av øygruppen, med hjelp av blant annet elektronisk krigføring. Denne aktiviteten peker tilbake på oppgaver gitt i både den maritime og militære doktrinen. Som en del av det samme toktet ble et nytt flagg heist på øygruppen. Dette kan som et ledd i det å danne et positivt bilde av Russland, i tråd med føringer fra Arktis dokumentet fra 2008 (The Russian Federation, 2008. punkt 10 d).

Til tross for færre pressemeldinger om aktivitet på Frans Josefs land i 2019, fortalte viseadmiral Alexander Moisejev i sin refleksjon over året, til avisen Røde Stjerne at han var svært fornøyd med

---

Nordflåtens aktivitet i 2019. Han fremhevet spesielt aktiviteten i Arktis i intervjuet som hadde tittelen «Fleet reliably protects the Arctic» (Kozak, 2019).

I tillegg kom det informasjon om at Bastionsystemet hadde blitt deployert til Frans Josefs land. Av annen informasjon som ikke er Frans Josefs land spesifikk nevnes ytterligere tilførsler av langtrekkende luftvern og etablering av luftvern-kuppel over Arktis, i tillegg til informasjon om at Kinzhal hadde blitt testet i Arktis (Nilsen, 2019b).

2019 kom den nye maritime strategien (Russia Maritime Studies Institute et al., 2019). Av informasjon knyttet til sjømilitær aktivitet var det neste målet å øke operasjonelle kapabiliteter i marinen for å sikre maritim aktivitet og militær sikkerhet.

Høydepunktene i 2020 ble innledet med 90-års markeringen av etableringen av luftbårne styrker med hopp fra 10 km høyde. Deretter testskyting av Pantsir-SA, Nordflåtens arktiske tokt og skyting med kystforsvarsmissilsystemet Bastion. I tillegg kom det et nytt grunnlagsdokument for Arktis på våren, med påfølgende strategi på høsten.

Den siste store hendelsen på Frans Josefs land, innen oppgavens avgrensning var øvelse UMKA i 2021, som tidligere omtalt.

---

7 Konklusjon: konsekvenser for norsk sikkerhetspolitikk

Gjennomgangen av de russiske dokumentene viser at ambisjonene for Arktis har vært høye, men det tar tid tid å realisere dem. De russiske dokumentene indikerer at oppbyggingen er et resultat av langsiktig planlegging. Ambisjonen for Arktis har først og fremst vært kommunisert gjennom de nasjonale sikkerhetsdokumentene og Arktisdokumentene, men óg gjennom aktiviteter i regionen.

De militære doktrinene kan i mindre grad knyttes til Arktisregionen spesifikt. Spesielt gjelder dette i tiden frem mot 2014, men målene i dokumentene har likevel hatt stor betydning for å kunne understøtte realisering av ambisjonene. Dette gjelder spesielt endringer i den kommandomessige strukturen, ansvarsområde, kommando- og kontroll, samarbeid med forsvarsindustrien om utvikling og modernisering av materiell, samt arbeidet med å få samsvar mellom oppgaver i alle faser fra fred til krig og mer fokus på opplæring og trening.

De maritime doktrinene har vist kontinuitet i hovedoppgavene knyttet til Arktis-regionen. Det kan skyldes måten Arktis-regionen er definert på i de maritime doktrinene. Aksess til Atlanterhavet, rikdommen i Arktis, viktigheten av Den nordlige sjørute, og den avgjørende rollen Nordflåten har for forsvar av landet, er forhold som ikke har endret seg. Men som en følge av ambisjonen innen den økonomiske utviklingen og nye trusselbilder knyttet til den forventede kommende aktiviteten i Den nordlige sjørute, har det kommet til flere nye oppgaver som er reflektert i de maritime dokumentene. For Arktis er det spesielt økt tilstedeværelse som nevnes. Men innføring av nye våpen som langtrekkende kryssermissiler har også ført til krav om at marinen skal være i stand til å kunne ødelegge fiendens vitale mål fra havet. Likevel er det verdt å huske på at den russiske marinen er ett av de viktigste verktøyene Russland har for å nå sine globale ambisjoner, og da er Arktis bare ett av flere prioriterte geografiske områder.

De nye arktisdokumentene fra 2020 viser at utviklingen fortsetter. Men innholdet i dokumentene tyder mer på at det er satsningen på den økonomiske utviklingen som prioriteres. Det gir mening, i den forstand at Russland nå kan sies å ha kommet lang med utviklingen av de kapasitetene og fasilitetene som skal sørge for nasjonal sikkerhet.

Det er flere ting som tyder på at den militære utviklingen på Frans Josefs land ikke er ferdig. Som oppgaven har vist har utviklingen i Arktis tatt tid. For Frans Josefs land er det utfordringer knyttet til den militære organisasjonen, som ser ut til å hatt størst konsekvens, og som ser ut til å ha bremsset tilførselen av kapabiliteter til øygruppen. Det kan være et resultat av forsvarsindustrien og tekniske

---

løsninger, men det kan og være et resultat av prioriteringer rundt hvor disse kapabilitetene akkurat nå gir størst effekt.

Utviklingen på Frans Josefs land viser at oppbyggingen var nøye planlagt og koordinert i forhold til ambisjonene i de ulike dokumentene. I tiden frem til 2014 var utviklingen på øygruppen relatert til FSB. Men med tanke på planleggingen av oppbyggingen, på øygruppen, tyder mye på at Arktis dokumentet fra 2008 var den første pekepinnen på den videre utviklingen. I 2013 var det i alle fall tydelig at de væpnede styrkene skulle ha en enda større rolle i ivaretagelsen av russiske interesser i Arktis. Byggematerialene ble levert til Nysibirøyene i 2013, men planleggingen av de to moderne bolig-og kontorbyggene på Nysibirøyene og Frans Josefs land, må ha startet vesentlig tidligere.

Effekten av utviklingen på Frans Josefs land kan forklares på to måter. Den reelle militære effekten, og symboleffekten. Begge to kan sees på som effekter som har ført til bedret nasjonal sikkerhet for Russland.

Den reelle effekten av Frans Josefs land, som en del av det lagdelte forsvaret av Kola- og Barentsregionen, kan vurderes ut fra de kapasitetene og fasilitetene som finnes der. I tillegg kan bruken av fasilitetene på øygruppen vise hvordan Frans Josefs land er tenkt å inngå i forsvaret av Kola-Barentsregionen.

Evnen til å varsle om trussler innenfor radarrekkevidde, må vurderes til å være god, sett i forhold til utstyret. Men det er ikke mulig på bakgrunn av denne oppgaven å si noe om ferdigheter og erfaring knyttet til bruk av systemene, ei heller vurdere samspillet med de øvrige stasjonene, i forsvaret av Russland.

Den nye rullebanen er en vesentlig ressurs. Den øker tilgjengeligheten til Frans Josefs land i vesentlig grad, og bedrer muligheten for understøttelse. I tillegg gir rullebanen Russland mulighet til å benytte basen til ulike formål. I den grad man stasjonerer jagerfly eller strategiske bombefly på basen, vil det kunne virke avskrekkende, på en potensiell motstander. På den måten er Frans Josefs land en egnet plattform, for å vise russisk misnøye.

Fly er en ressurs som kan brukes til å gi et bilde av situasjonen utover radarrekkevidden fra stasjonære system, og er per nå også den eneste kapasiteten som kan engasjere mål utover rekkevidden til kystforsvarsmissilsystemet Bastion. Men også fly er avhengig av gode forhold, og må ha en redundans for tilførsel av drivstoff. I tillegg er det begrensinger på hvor mange fly som faktisk kan understøttes ved basen. De trenger også ly.

Tilførsel av Bastion kystforsvarsmissilsystem og Pantsir-SA luftvern har bedret situasjonen på kapabilitetssiden. Men det er ingen kilder som hverken omtaler eller bekrefter at det finnes langtrekkende luftvern, på Frans Josefs land, noe også CSIS rapporten fra 2020 påpekte (Matthew

---

Melino et al., 2020). Informasjon av denne typen har Russland vist at de deler (Press Service of the Northern Fleet, 2015).

Frem til 2020 har alle øvelsene som har involvert Frans Josefs land bestått av elementer knyttet til forsvar av strategisk viktig infrastruktur, og har inkludert kapabiliteter og ressurser utenfor det som finnes på Nagurskoje. Uavhengig av hva treningen innebærer gir deployering og trening i arktiske områder reell verdi. Zysk skriver at «skills acquired during exercises can be useful in operations in other regions as well» (Zysk, 2020, s. 30).

Aktiviteten fra for eksempel 2015 viser at det er en plan bak oppbyggingen på Frans Josefs land. Øygruppen er integrert og har en rolle i det lagvise forsvaret av Kolahalvøya (Norberg, 2018). Så vil tiden vise når basen er klar til å både kunne ivareta eget forsvar og samtidig være en effektør for styrkene til havs. Og ikke bare fungere i rollen som bildebygger. Trening i elektronisk krigføring og bruk av droner, viser en pragmatisk tilnærming der man hele tiden ser på hvilke muligheter man har for å bedre den militære organisasjonen, og bidra til at styrkene løser sine oppdrag på en best mulig måte. En annen faktor som ikke har blitt tillagt særlig oppmerksomhet, er den faktiske kapasiteten på Arctic Trefoil. Basen er oppgitt å ha forlegningskapasitet for 150 personer. Uten å gå nærmere inn på tall knyttet til de faktiske funksjonene, bør man likevel kunne reflektere over at en base krever en del personell i forhold til ren drift, som omfatter vaktmestere, renholdere, kjøkkenpersonale, logistikk, helsetjenester og så videre. Det at denne basen befinner seg i arktiske omgivelser, og har begrensninger knyttet til understøttelse, kompliserer geografien disse funksjonene ytterligere. I tillegg til dette må en del av personellet knyttes til funksjoner som kommer av ren flyplassdrift, så har man de som monitorerer luftrommet, betjener SOPKA-2 radaren, og sørger for kommunikasjon og varsling til nivåene lenger oppe i organisasjonen. Så har man personell som skal understøtte Pantsir-SA systemet, og kystforsvarsmissilsystemet SSC-5 Bastion. Alle disse funksjonene vil militært sett være underlagt en stedlig sjef med stab. Derfor er det betimelig å reflektere over hvordan forlegningskapasiteten skal understøtte ytterligere tilførsler av for eksempel Tor M2DT eller S-300/S-400 langtrekkende luftvern, eller permanent tilstedeværelse av jagerfly og, eller bombefly.

Til sammenligning deltok 150 nordmenn i en tre ukers deployering til Island for å utøve luftkontroll med fire F-35 på Island i 2020 (Dalløkken, 2020). Søsterskipene til det norske logistikkfartøyet Maud er i Janes Fighting Ships oppgitt å ha en besetning på 63, men har mulighet til å forlegge 46 personer til (Jane's, 2021b). Besetningen om bord på de norske fregattene er i Janes oppgitt til å være 132 mann, men har sengeplasser til ytterligere 24 personer (Jane's, 2021a).

Basen på Nysibirøyene er til sammenligning oppgitt å kunne forlegge 250 mann (Boulège, 2019, s. 44). Gitt plasseringen av Nysibirøyene, i leden av nordlig sjørute, og de uttalte ambisjonene om å kunne understøtte søk og redning gir dette mening.

Symbolverdien av Frans Josefs land ser ut til å ha gitt større effekt. Helt siden 2008 har fasiliteter på Frans Josefs land, og besøk av viktige personer bidratt til å understøtte fortellingen om russisk stormakt i Arktis. Etableringen av Arctic Trefoil, og de påfølgende medieinnslagene, var en ny påminnelse. Så kom nyhetsinnslaget om at russiske luftlandestyrker har hoppet fra 10 km høyde over Frans Josefs land (Tass, 2020a). Det siste «stuntet» som kan trekkes inn i denne sammenhengen var den eksperimentelle øvelsen UMKA i 2021 (Naval News Staff, 2021). Bilder av de tre strategiske ubåtene side om side i isen, gikk verden over. Effekten av alle disse hendelsene, og det kontinuerlige fokuset på å vise hva Russland får til i Arktis og på Frans Josefs land har bidratt inn i den større målsettingen, som er å gjenreise stormaktsatusen som var gjeldende under Sovjetunionen. Og dette bidrar inn i den strategiske avskrekking som er den viktigste oppgaven for nasjonal sikkerhet.

Stadig publisering av russiske versjoner av historien i vestlig media, er med på å bidra til en usikkerhet rundt hva som faktisk foregår i Arktis (Naval News Staff, 2021; Newman, 2021). Usikkerheten kan være en grunn til at flere land som for eksempel Skottland, Frankrike, Kina og Tyskland nå lager egne retningslinjer og rammeverk for Arktis, til tross for at de ikke er arktiske nasjoner (Bye, 2020b).

Oppsummert viser funnene i oppgaven at utviklingen på Frans Josefs land er et resultat av langiktig planlegging. Det er spesielt dokumentene om Arktis som har gjort det mulig å forstå utviklingen på Frans Josefs land. Informasjonen kompletteres ved å se på de militære doktrinene. Likevel er det verdt å merke seg at det ikke har kommet en ny militær doktrine siden 2014, som var året hvor planene materialiserte seg og utbyggingen på Frans Josefs land tok til.

Utviklingen har tatt lang tid, og flere mål som ble satt i Putins tidlige regjeringstid, har enda ikke materialisert seg på en måte som ser ut til å tilfredsstille russiske forventninger. Dette er tydelig dersom man ser utviklingen i Arktis under ett, men det er også eksempler på at utviklingen på Frans Josefs land ser ut til å ha vært bremsset. Men så er det heller ikke identifisert konkrete mål som kun angår Frans Josefs land. To ting avviker fra dette funnet: det ene var beslutningen om etablering av infrastruktur for de væpnede styrkene på de arktiske øyene, og det neste var byggingen av Arctic Trefoil, som begge er eksempler på prosesser som har gått fort.

Til tross for atoppbyggingen på Frans Josefs land ikke kan anses som ferdig, sett oppimot ambisjonene, har utviklingen der, gitt Russland stor effekt. Først og fremst ved at utviklingen har ført til usikkerhet rundt russiske intensjoner i Arktis. Symboleffekten, som er oppnådd som et resultat av utviklingen på Frans Josefs land, har bidratt til denne usikkerheten.

Når det gjelder bruken av Frans Josefs land, i forsvar av nasjonal sikkerhet, er det mye som gjenstår. Den nye rullebanen, som gjør det mulig å understøtte jager- og, eller bombefly, er den absolutt viktigste kapasiteten. Men kystforsvarsmissilsystemet Bastion og Pantsir-SA er og kapasiteter som gir reell effekt, i forsvar av øygruppen og infrastrukturen der. Kystforsvarsmissilsystemet utvider dekningsområdet i Barentshavet, og kan på den måten frigjøre sjømilitære kapasiteter, som kan nyttes andre steder. Men som oppgaven peker på er det fortsatt begrensninger knyttet til bruken av Nagurskoje-basen med tilhørende infrastruktur og kapasiteter som Tor M2DT og langtrekkende luftvern er sannsynligvis ikke tilstede. Men omtale av at det skal dit, har gitt effekt.

Oppgavens funn tyder på at utbyggingen på Frans Josefs land har gitt Russland større fleksibilitet. Som Zysk påpeker illustrerer militærdoktrinen fra 2014 «en trend der det tenkes mer helhetlig om bruk av alle tilgjengelige ressurser på en integrert måte, uavhengig av om det er «fred, krise eller konflikt» (Zysk, 2018, s. 4). Men Frans Josefs land for Norge er foreløpig ikke mer enn nok et område, fra hvor Russland kan projisere makt.

---

8 Forslag til videre forskning

Utviklingen i Arktis blir sett i sammenheng med Russlands ambisjon om å gjenrette den stormaktsstatusen som var gjeldende under Sovjetunionen. Marinen er et viktig redskap for å få til dette. Sjømilitær aktivitet er fremhevet, i blant annet den maritime doktrinen av 2015, som ett av landets viktigste prioriteter. De maritime dokumentene bærer preg av ambisiøse russiske mål. Hvordan Russland har brukt og bruker sine sjømilitære styrker i praksis for å gjenopprette sin tidligere status som stormakt, er et tema som bør utforskes nærmere.

Et annet tema som kan være interessant, gjelder de militære doktrinene, som har vist seg å være lite knyttet til Arktis som geografisk område. Er dette også tilfelle i forhold til andre geografiske områder som Russland prioriterer? Eller er det informasjon i de militære doktrinene som kan knyttes til utvikling i spesifikke områder, i så fall, på hvilken måte? En ny militær doktrine har vært ventet siden 2020. Når denne kommer, vil ett slikt tema være enda mer aktuelt, og bidra til ytterligere innsikt i russiske fremtdige planer.

Litteraturliste

- Aliyev, N. (2019). Russia's Military Capabilities in the Arctic. *ICDS*. Hentet fra <https://icds.ee/en/russias-military-capabilities-in-the-arctic/>
- Almaz-Antey Concern. (2021). *Air-route Radar Complex "SOPKA-2"*.
- Army Recognition. (2018, 20. november). TOR-M2DT Arctic short-range air defense missile system. Hentet fra https://www.armyrecognition.com/russia_russian_missile_system_vehicle_uk/tor-m2dt_arctic_short-range_air_defense_missile_system_technical_data_sheet_specifications_pictures_video_12104174.html
- Azanov, R. (2019, 8. april). "No one's ever done that before." How paratroopers "blindly" conquered the North Pole. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/6300949>
- Baev, P. K. (2015, 27. august). Russia's Arctic illusions. Hentet fra <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2015/08/27/russias-arctic-illusions/>
- Baev, P. K. (2019). Threat Assessments and Strategic Objectives in Russia's Arctic Policy. *The Journal of Slavic military studies*, 32(1), 25-40. <https://doi.org/10.1080/13518046.2019.1552662>
- Berg, J. (2021, 6. august). Hva gjør russerne på Alexandra Land? Hentet fra <https://www.nordnorskdebatt.no/hva-gjor-russerne-pa-alexandra-land/o/5-124-135504>
- Boulège, M. (2019). Russia's Military Posture in the Arctic Managing Hard Power in a "Low Tension" Environment. *NDC Research Paper 4*. Hentet fra <https://www.ndc.nato.int/research/research.php?icode=0>
- Boulège, M. (2019). Russia's Military Posture in the Arctic - Managing Hard Power in a "Low Tension" Environment. *NDC Research Paper 4*. Hentet fra <http://www.ndc.nato.int/download/downloads.php?icode=602>
- Buchanan, E. (2020). The overhaul of Russian strategic planning for the Arctic Zone to 2035. *Russian Studies Series 3/20*. Hentet fra <https://www.ndc.nato.int/research/research.php?icode=641>
- Burgess, P. (2008). Foundations Of The Russian Federation's State Policy In The Arctic Until 2020 And Beyond (Uoffisiell oversettelse). Hentet fra https://icr.arcticportal.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1791%3

-
- Bye, H.-G. (2020a). Leaving its Arctic reluctance behind: the re-emergence of U.S. security policy focus towards the European High North and its implications for Norway. *The Polar Journal*, 10(1), 82-101. <https://doi.org/10.1080/2154896X.2020.1757831>
- Bye, H.-G. (2020b, 30. september). Sverige lanserer ny strategi for Arktis. Hentet fra <https://www.highnorthnews.com/nb/sverige-lanserer-ny-strategi-arktis>
- Chivers, C. J. (2007, 3. august). Russians Plant Flag on the Arctic Seabed. *The New York times*. Hentet fra <https://www.nytimes.com/2007/08/03/world/europe/03arctic.html>
- CIA. (1958). *CIA-RDP78T05166A000200010009-3*. CIA Records. Hentet fra <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP78T05166A000200010009-3.pdf>
- CIA. (1964). *CIA-RDP79B01709A002800040004-5*. CIA Records. Hentet fra <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP79B01709A002800040004-5.pdf>
- CIA. (1965). *CIA-RDP78T04759A002100010057-2*. CIA Records. Hentet fra <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP78T04759A002100010057-2.pdf>
- CIA. (1966). *CIA-RDP78T05161A000400010016-8*. CIA Records. Hentet fra <https://www.cia.gov/readingroom/docs/CIA-RDP78T05161A000400010016-8.pdf>
- Conley, H. A. & Rohloff, C. (2015). The New Ice Curtain: Russia`s Strategic Reach to the Arctic. *CSIS Europe Program*. Hentet fra https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/150826_Conley_NewIceCurtain_Web.pdf
- Dalløkken, P. E. (2020). Luftforsvaret gjør seg klare til et nytt Nato-oppdrag med F-35. *Teknisk ukeblad*. Hentet fra <https://www.tu.no/artikler/luftforsvaret-gjor-seg-klare-til-et-nytt-nato-oppdrag-med-f-35/498937>
- Danish Defence Intelligence service. (2019). *Risk assessment 2019*. FE-ddis.dk. Hentet fra https://fe-ddis.dk/en/produkter/Risk_assessment/riskassessment/risk-assessment-2019/
- Defense Intelligence Agency. (2017). *Russia Military Power - Building a military to support great power aspirations*. Hentet fra <https://www.hsdl.org/?view&did=801968>
- Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2013, 14. september). Russia renews its military presence in the Arctic. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=11839014@egNews
- Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2015a, 8. april). In the Far North, an airfield is being created for the landing of military transport aircraft. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12013486@egNews
- Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2015b, 18. mars). Russian Defense Minister Army General Sergei Shoigu held a hearing on

---

the progress of a sudden check of combat readiness. I. Mil.ru. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12010701@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2015c, 18. mars). Scouts of the Ivanov VDV compound landed on the New Earth and Franz Joseph's Land. I. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12010699@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2016a, 21. september). In the Arctic, a joint tactical exercise was held with a detachment of ships of the Northern and Pacific Fleets. I. Mil.ru. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12096711@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2016b, 18. april). The Minister of Defense checked the progress of the construction of military infrastructure in the northernmost point of Russia. I. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12083361@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2016c, 18. april). Russian Defense Minister arrives to check on Northern Fleet. I. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12083340@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2016d, 18. april). Russian Defense Minister checked the carrying out of combat duty by anti-aircraft missile units of the SF on the island of Alexandra Land. I. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12083353@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2019, 18. desember). Chief of the General Staff of the Armed Forces of the Russian Federation, Army General Valery Gerasimov met with representatives of the military and diplomatic corps accredited in Russia. I. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12267331@egNews

Department of Information and Mass Communications of the MoD of the Russian Federation. (2020, 26. april). Russian paratroopers for the first time in world history made a landing as part of a group on new parachute systems from a height of 10,000 meters in Arctic conditions. I. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12288794@egNews

Department of Military Property of the Ministry of Defence of the Russian Federation. (2017, 17.april). The Russian Defense Ministry on the official website for the first time showed a unique military base "Arctic shamrock". I. Mil.ru. Hentet fra
https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12118973@egNews

-
- Eliseeva, E. (2014, 15. april). Border outpost beyond the Arctic Circle: features of the Arctic service. Hentet fra <https://tass.ru/obschestvo/1122592>
- Falconbridge, G. (2007, 2. august). Russian sub plants flag under North Pole. Hentet fra <https://www.reuters.com/article/idINIndia-28784420070802>
- Gao, C. (2019). Meet the SOBR: Russia's Super Special Forces Unit. Hentet fra <https://nationalinterest.org/blog/buzz/meet-sobr-russias-super-special-forces-unit-94661>
- Gorenburg, D. (2017). Russia's new and unrealistic naval doctrine. *War on the Rocks*. Hentet fra <https://warontherocks.com/2017/07/russias-new-and-unrealistic-naval-doctrine/>
- Government of Russia. (2010). *Strategy for the Development of Maritime Activities of the Russian Federation until 2030* Gov.garant.ru. Hentet fra <http://gov.garant.ru/SESSION/PILOT/main.htm>
- Harding, L. (2010, 29. april). Vladimir Putin hugs polar bear on Arctic trip. Hentet fra <https://www.theguardian.com/world/2010/apr/29/vladimir-putin-polar-bear-arctic>
- Huitfeldt, T., Ries, T. & Øyna, G. (1992). Strategic interests in the Arctic. *Forsvarsstudier*, 4. Hentet fra <https://fhs.brage.unit.no/fhs-xmlui/bitstream/handle/11250/99709/FS0492.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Humpert, M. (2020, 27. april). Russian Paratroopers Perform First-Ever High Altitude Jump Over Arctic. Hentet fra <https://www.highnorthnews.com/en/russian-paratroopers-perform-first-ever-high-altitude-jump-over-arctic-0>
- Haas, M. d. (2011). Russia's Military Doctrine Development (2000-10). *Strategic Studies Institute*. Hentet fra <https://www.jstor.org/stable/pdf/resrep12071.5.pdf>
- Intelligence online. (2011). The FSB is to reinforce its monitoring of the Arctic. Hentet fra https://www.intelligenceonline.com/government-intelligence_organizations/2011/03/03/the-fsb,88417559-bre
- Interfax. (2016, 18. april). The MiG-31 or Su-34 link will be located on Alexandra Island in the Arctic. Hentet fra <https://www.interfax.ru/russia/504402>
- Isvestia. (2018, 21. februar). Rosgvardia and Chechen SOBR to hold joint exercises in Arctic. Hentet fra <https://iz.ru/711728/2018-02-21/rosgvardiia-i-chechenskii-sobr-provedut-sovmestnye-ucheniia-v-arktike>
- Itar-Tass. (2007, 30. august). Orthodox church to be built on Northernmost RF's Franz Josef Land. Hentet fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/12516383>
- Jacobsen, D. I. (2016). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg.). Oslo: Cappelen Damm.

-
- Jane's. (2005). 'Tall King' early warning radar. *C4ISR & Mission Systems: Maritime*. Hentet fra <https://customer.janes.com/Janes/Display/jc4i0631-jc4im>
- Jane's. (2019). Kinzhal air-launched ballistic missile. *Defence Weekly*.
- Jane's. (2020a). Fire Control Radar - Tor-M Surface-to-Air Missile (SAM) system radar package. *C4ISR & Mission Systems: Land*.
- Jane's. (2020b, 3. juni). Mobile Gun and Missile Systems - Pantsir family.
- Jane's. (2021a). Fridtjof Nansen class (FFGHM). *Fighting Ships*. Hentet fra https://customer.janes.com/Janes/Display/JFS_2218-JFS
- Jane's. (2021b). Tide class. *Fighting Ships*. Hentet fra https://customer.janes.com/Janes/Display/jfs_b647-jfs
- Janjevic, D. (2017, 09. mai). Russia shows off Arctic tech in 2017 Victory Day parade. Hentet fra <https://www.dw.com/en/russia-shows-off-arctic-tech-in-2017-victory-day-parade/g-38765253>
- Jentoft, M. (2021, 26. mars). Russland styrker seg i Arktis. I: NRK. Hentet fra <https://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/202103/NNFA19032621/avspiller>
- Klimenko, E. (2020). Russia's new Arctic policy document signals continuity rather than change. Hentet fra <https://sipri.org/commentary/essay/2020/russias-new-arctic-policy-document-signals-continuity-rather-change>
- Kozak, J. (2019). Fleet securely protects the Arctic. *Red Star*. Hentet fra <http://redstar.ru/flot-nadyozhno-zashhishhaet-arktiku/>
- Krichevtsov, D. & Sharamako, G. (2007). Spetsstroy of Russia on the Land of Franz-Josef: geography construction grows constantly. *Russian Military Review*, No.4, April 2007, page(s):52. Hentet fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/12225751>
- Kulikov, V. (2014, 15. april). Pole of Purity. Hentet fra <https://rg.ru/2014/04/15/arktika.html>
- Larsen, G. (2016, 5. april). Russland sender langtrekkende raketter til Iran. Hentet fra <https://www.nrk.no/urix/russland-sender-langtrekkende-raketter-til-iran-1.12885463>
- Larsen, J.-E. (2012, 2. september). Frans Josefs land kan bli russernes Svalbard. Hentet fra <https://www.dagensperspektiv.no/frans-josefs-land-kan-bli-russernes-svalbard>
- Laruelle, M. (2014). *Russia's Arctic Strategies and the Future of the Far North*. New York: M. E. Sharpe, Inc.
- Laruelle, M. (2020). "Russia's Arctic Policy: A Power Strategy and Its Limits," *Russie.NEI.Visions*, no. 117. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/344221690_Russia%27s_Arctic_Policy_A_Power_Strategy_and_Its_Limits_RussieNEIVisions_no_117

-
- Lavrov, S. (2009, 29. april). *Transcript of Remarks and Response to Media Questions by Russian Minister of Foreign Affairs Sergey Lavrov at Joint Press Conference after Sixth Arctic Council Meeting, Norway, April 29, 2009*. Innlegg presentert ved Arctic Council, Tromsø. Abstract hentet fra https://www.mid.ru/en/posledniye_dobavlnenniye/-/asset_publisher/MCZ7HQUMdqBY/content/id/296130
- Lenta. (2018, 29. mars). Large-scale exercises of the Russian Guard troops will be held in the Arctic for the first time. Hentet fra <https://lenta.ru/news/2018/04/10/training/>
- Litovkin, D. (2019, 2. desember). Arctic Bastion: Russia closed the Northern Sea Route. Hentet fra <https://tass.ru/opinions/7244521>
- Ljubov, P. (2010, 2. mai. Sist oppdatert 12. oktober 2011). Putin på sjarmtur i Arktis. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/verden/i/86L8G/putin-paa-sjarmtur-i-arktis>
- Matthew Melino, Heather A. Conley & Joseph S. Bermudez Jr. (2020). Hunting for Russia's Newest Military "Treasures in the Far North". *CSIS*, (The Ice Curtain: Bringing Transparency to the Arctic). Hentet fra https://csis-website-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/publication/Conley_AlexandraLand_FINAL_UPDATE_v2.pdf?OvcumclURzmgAmDp87_wfxuBDjxfCzK
- McLaughlin, E. C. (2015, 17. mars). Amid NATO exercises, Russia puts Northern Fleet on 'full alert'. Hentet fra <https://edition.cnn.com/2015/03/16/europe/russia-arctic-military-exercises/index.html>
- Melino, M., Conley, H. & Bermudez, J. (2019). The Ice Curtain: Russia's Military Moves Further North. *CSIS Tearline*. Hentet fra https://www.tearline.mil/public_page/the-ice-curtain-russias-military-moves-further-north/
- Middleton, A. (2019, 11. september). What is There for the Arctic in the Updated Maritime Strategy of the Russian Federation? Hentet fra <https://www.highnorthnews.com/en/what-there-arctic-updated-maritime-strategy-russian-federation>
- Ministry of Defence. (2015, 16. mars). A sudden check of the combat readiness of the Northern Fleet, individual formations of the Western Military District and the Airborne Troops. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12116566@egNews
- Mukhin, V. (2013, 17. oktober). Russia prepares military bases to protect Arctic. *Nezavisimaya gazeta*. Hentet fra https://www.ng.ru/armies/2013-10-17/1_arctica.html
- Nastyn, P. (2019, 13. mars). The Northern Fleet has made more than 30 geographical discoveries in a few years. Hentet fra <https://tvzvezda.ru/news/20193131143-R9i6y.html>

-
- Naval News Staff. (2021, 10. april). Arctic Exercise Umka-2021 Shows Russian SSBN Can Deliver Massive Strike. Hentet fra <https://www.navalnews.com/naval-news/2021/04/arctic-exercise-umka-2021-shows-russian-ssbn-can-deliver-massive-strike/>
- Newman, J. (2021, 18. mai). Putin's military base in the far North revealed: Moscow tells the West 'this is our land' and reveals huge complex that can operate nuclear bombers and bristles with missiles and radar. *Daily Mail*. Hentet fra <https://www.dailymail.co.uk/news/article-9590885/Inside-Putins-huge-military-base-North-Pole-Moscow-tells-West-land.html>
- Nilsen, T. (2019a, 1. desember). Nuclear-capable air-launched ballistic missile tested over the Barents Sea. Hentet fra <https://thebarentsobserver.com/en/security/2019/12/nuclear-capable-air-launched-ballistic-missile-tested-over-barents-sea>
- Nilsen, T. (2019b, 19. desember). Russia's top General indirectly confirms Arctic deployment of the unstoppable Kinzhal missile. Hentet fra <https://thebarentsobserver.com/en/security/2019/12/russias-top-general-indirectly-confirms-arctic-deployment-unstoppable-missile>
- Nizhny Novgorod Regional Public Organization of Veterans of the Nizhny Novgorod Border Guard. (2014, 26. oktober). Nagursky Border outpost on Franz Josef land. Hentet fra <http://xn--80afaddfnecahkg3akbiaetpiq8m.xn--p1ai/stranicy-istorii/metodmaterialy-pogransluzhbe/pogranichnaya-zastava-nagurskoe-na-zemle-franca-iosifa.html>
- Norberg, J. (2018). *Training for War – Russia's Strategic-level Military Exercises 2009–2017*. Totalförsvarets forskningsinstitut. Hentet fra <https://www.foi.se/rapportsammanfattning?reportNo=FOI-R--4627--SE>
- Northern Fleet Press Service. (2014, 14. april). Russian paratroopers successfully completed the expedition to the polar station "Barneo". I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=11917473@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2015a, 20. oktober). The commander of the Northern Fleet checked the carrying out combat duty on the island of Alexandra Land. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12061234@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2015b, 20. oktober). Construction of the Arctic Shamrock Complex in the Franz Josef Land archipelago is nearing completion. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12061233@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2015c, 9. desember). A new anti-aircraft missile regiment of the Northern Fleet's air defense system has entered combat duty in the Arctic. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12071253@egNews

---

Northern Fleet Press Service. (2015d, 12. september). Northern Fleet Hydrographers Complete Research near Franz Josef Land. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12055803@egNews

Northern Fleet Press Service. (2016, 30. september). Units of the Arctic Brigade of the Northern Fleet during the exercise for the first time landed on the coast of the island of Alexandra Land. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12098051@egNews

Northern Fleet Press Service. (2017, 29. november). Arctic equipment of the Northern Fleet is prepared for operation in ultra-low temperatures. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12152811@egNews

Northern Fleet Press Service. (2019a). Arctic grouping of the Northern Fleet repelled the attack of a conventional enemy near the archipelago of Franz Josef Land. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12253230@egNews

Northern Fleet Press Service. (2019b, 5. august). Arctic grouping of the Northern Fleet went on a planned hike in the seas of the Arctic Ocean. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12244910@egNews

Northern Fleet Press Service. (2019c, 19. november). The commander of the Northern Fleet congratulated the rocket launchers and artillerymen on a professional holiday. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12262718@egNews

Northern Fleet Press Service. (2019d, 22. oktober). The Commander of the Northern Fleet praised the results of the complex expedition to Franz Josef Land. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12258084@egNews

Northern Fleet Press Service. (2019e, 9. desember). Northern Fleet to build air defense capabilities in Arctic. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12265729@egNews

Northern Fleet Press Service. (2019f, 18. juli). SF anti-aircraft gunners carried out the first firings from the Arctic anti-aircraft missile systems "Tor-M2DT" in the archipelago of New Earth. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12241825@egNews

Northern fleet Press Service. (2020a, 12. oktober). Arctic grouping of the Northern Fleet arrives on the island of Alexandra Land. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12318988@egNews

Northern Fleet Press Service. (2020b, 19. oktober). Arctic grouping of the Northern Fleet completes the campaign and returns to the base. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12320243@egNews

-
- Northern Fleet Press Service. (2020c, 16. oktober). The Northern Fleet's Bastion missile system on Alexandra Island fired at a naval target. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12319764@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2020d, 24. april). The Northern Fleet's Missile Division successfully passed the winter inspection. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12288622@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2020e, 9. august). The Northern Fleet Tactical Group has worked out the Panzir-SA missile test program in the Arctic. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12306138@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2020f, 28. april). The northernmost airfield on Alexandra Island has become an all-season. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12289270@egNews
- Northern Fleet Press Service. (2021a, 10. januar). Crews of the northern fleet's long-range anti-submarine aircraft will continue the practice of long-duration flights over the Arctic and Atlantic. I. Mil.ru. Hentet fra <https://structure.mil.ru/structure/okruga/north/news/more.htm?id=12334011@egNews>
- Northern Fleet Press Service. (2021b, 25. januar). Northern Fleet pilots in the Arctic have worked to refuel in the air. I. Mil.ru. Hentet fra <https://structure.mil.ru/structure/okruga/north/news/more.htm?id=12340631@egNews>
- Novichkov, N. & Mann, P. (1997). Decay Eats at Vitals Of Russian Air Force. *Aviation week & space technology*, 146(11), 1.
- Olech, A. (2021, 2. juli). National Security Strategy of the Russian Federation 2021 Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/352947309_National_Security_Strategy_of_the_Russian_Federation_2021
- Panyushkin, K. (2017, 31. mars). Vladimir Putin visits the Arctic Trilistnik military complex in the Franz Josef Land archipelago. Hentet fra https://www.1tv.ru/news/2017-03-31/322657-vladimir_putin_posetil_voennyi_kompleks_arkticheskiy_trilistnik_na_arhipelage_zemlya_franz_jozef_land
- Parfitt, T. (2007, 2. august). Russia plants flag on North Pole seabed. *The Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/world/2007/aug/02/russia.arctic>
- Pietkiewicz, M. (2018). The Military Doctrine of the Russian Federation. Hentet fra https://www.researchgate.net/publication/330471919_The_Military_Doctrine_of_the_Russian_Federation

-
- Pochinyuk, O. (2012, 8. juni). Major-general Igor Makushev: We have something to be proud of. *Krasnaia zvezda, No.101, June 08, 2012, page:5*. Hentet fra <https://dlib.eastview.com/browse/doc/27246640>
- President of Russia. (2012). Foundations of state policy of the Russian Federation in the field of naval activity for the period up to 2020. *Morskoi sbornik, 8*(8. august).
- President of the Russian Federation. (2020). *Military Doctrine of the Russian Federation*. Hentet fra https://www.ng.ru/politics/2000-04-22/5_doktrina.html
- Press Service of the Northern Fleet. (2015). On combat duty in the Arctic took a new anti-aircraft missile regiment of the northern fleet. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12071253@egNews
- Press Service of the Northern Fleet. (2016a, 20. september). In the Northern Fleet began the exercise of heterogeneous forces. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12096526@egNews
- Press Service of the Northern Fleet. (2016b, 27. september). Ships of the Northern Fleet return to their bases after exercises in the Arctic. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12097160@egNews
- Press service of the President of the Russian Federation. (2017, 29. mars). Visit to Franz Josef Land Archipelago. I. Hentet fra <http://kremlin.ru/events/president/news/54145>
- Press service of the President of the Russian Federation. (2021, 26. mars). The President heard the report of the Chief of the Navy Nikolay Evmenov on the progress of the complex Arctic expedition. I. Hentet fra <http://kremlin.ru/events/president/news/65229>
- Putin. (2018). *Presidential Address to the Federal Assembly*. Hentet fra <http://en.kremlin.ru/events/president/news/56957>
- Regehr, E. (2020). Military Infrastructure and Strategic Capabilities: Russia's Arctic Defense Posture. I K. Spohr & D. S. Hamilton (Red.), *The Arctic and World Order*. Brookings Institution Press.
- Rosguardia. (2018, 12. april). As part of the Arctic exercise. I. Hentet fra <https://rosguard.gov.ru/ru/news/article/rosgvardejcy-v-ramkax-ucheniya-v-arktike-vypolnili-zadachi-po-okazaniyu-sodejstviya-pogranichnym-organam-fsb-rossii>
- Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis. (2015). The 2015 Maritime Doctrine of the Russian Federation. *Russia Maritime Studies Institute, Research. 3*. Hentet fra https://digital-commons.usnwc.edu/rmsi_research/3/
- Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis. (2017). "The Fundamentals of the State Policy of the Russian Federation in the Field of Naval Operations for the Period Until 2030". *Russia*

-
- Maritime Studies Institute, Research. 2.* Hentet fra https://digital-commons.usnwc.edu/rmsi_research/2
- Russia Maritime Studies Institute & Anna Davis. (2019). Strategy for the Development of Maritime Activities of the Russian Federation until 2030. *RMSI Research. 6.* Hentet fra https://digital-commons.usnwc.edu/rmsi_research/6/
- Russia Maritime Studies Institute & Davis, A. (2015). *Maritime Doctrine of The Russian Federation.* Russia Maritime Studies Institute. Hentet fra https://digital-commons.usnwc.edu/rmsi_research/3/
- Russia Maritime Studies Institute, Davis, A. & Vest, R. (2019). The Strategy for the Development of Maritime Activities of the Russian Federation until 2030. Hentet fra https://digital-commons.usnwc.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1005&context=rmsi_research
- Russia Maritime Studies Institute, Davis, A. & Vest, R. (2020). *Foundations of the Russian Federation State Policy in the Arctic for the Period up to 2035.* United States Naval War College. Hentet fra https://digital-commons.usnwc.edu/rmsi_research/5/
- Russian Federation. (2000). *Russian National Security Concept.* Hentet fra https://www.mid.ru/en/foreign_policy/official_documents/-/asset_publisher/CptlCk6BZ29/content/id/589768
- Russian Federation. (2001). *Fundamentals of the State Policy of the Russian Federation in the Arctic* Hentet fra <http://www.sci.aha.ru/econ/A111c.htm>
- Russian Federation. (2010). *The Military Doctrine of the Russian Federation.* Hentet fra https://carnegieendowment.org/files/2010russia_military_doctrine.pdf
- Sergey Belov & Latukhina, K. (2017). Clean Arctic. Vladimir Putin and Dmitry Medvedev visit Franz Josef Land. *Российская газета.* Hentet fra <https://rg.ru/2017/03/29/vladimir-putin-i-dmitrij-medvedev-posetili-zemliu-franca-iosifa.html>
- Sergunin, A. & Konyshchev, V. (2016). *Russia in the Arctic. Hard or Soft Power.* Stuttgart, Germany: Ibidem- Verlag.
- Sergunin, A. & Konyshchev, V. (2017). Russian military strategies in the Arctic: change or continuity? *European Security, 26(2), 171-189.* <https://doi.org/10.1080/09662839.2017.1318849>
- Sergunin, A. & Konyshchev, V. (2018). Russia's Arctic Strategy. I(s. 135-144).
- Sivonen, E. (2021, 8. februar). "Country of the Winds": how MiG-31 pilots carry combat watch in extreme Arctic conditions. *Tvzvezda.* Hentet fra <https://tvzvezda.ru/news/forces/content/202128818-JvDxR.html>
- Skupov, B. (2015, 16. oktober). Militarization of high latitudes or the Arctic project of Spetsstroy of Russia. Hentet fra <https://ardexpert.ru/article/4592>

-
- Staalesen, A. (2015, 17. november). Social unrest looms in Arctic army bases. Hentet fra <https://thebarentsobserver.com/en/security/2015/11/social-unrest-looms-arctic-army-bases>
- Staalesen, A. (2020, 30. oktober). Behind Putin's new Arctic Strategy lies a rude quest for natural resources. *The Barents Observer*. Hentet fra <https://thebarentsobserver.com/en/climate-crisis/2020/10/behind-putins-new-arctic-strategy-lies-rude-quest-natural-resources>
- Sukhankin, S. (2018). The Arctic 'Trilistnik' —Russia's Bid for Regional Military Superiority. *Eurasia Daily Monitor*, 15(127). Hentet fra <https://jamestown.org/program/the-arctic-trilistnik-russias-bid-for-regional-military-superiority/>
- Sukhankin, S. (2020). Completing the Arctic Shield: Russian Activities on Wrangel Island. *Eurasia Daily Monitor*, 17(48). Hentet fra <https://jamestown.org/program/completing-the-arctic-shield-russian-activities-on-wrangel-island/>
- Sutton, H. I. (2021, 27. mars). Russian-Navy-Submarines-Surface-In-Artic. Hentet fra <http://www.hisutton.com/Russian-Navy-Submarines-Surface-In-Artic.html>
- Tamnes, R. & Offerdal, K. (2014). *Geopolitics and Security in the Arctic: Regional dynamics in a global world* Routledge.
- Tass. (2015, 30. september). Russia intensifies construction of military facilities in Arctic. Hentet fra <https://tass.com/defense/824619>
- Tass. (2017, 5. april). The newest Arctic military equipment will take part in the Victory Parade in Moscow for the first time. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/4155493>
- Tass. (2018a, 15. februar). Arctic Tor-M2DT missile defense system successfully completed firing tests. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/4961855>
- Tass. (2018b, 18. juni). Russian strategic bomber to extend Kinzhal hypersonic missile's range — source. Hentet fra <https://tass.com/defense/1013794>
- Tass. (2019a, 21. november). Arctic anti-aircraft systems "Tor-M2DT" will enter combat duty near Murmansk. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/7171999>
- Tass. (2019b, 20. november). Deployment of Resonance-N radar systems continues in the Arctic. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/7158207>
- Tass. (2019c, 17. desember). Russia plans to strengthen airspace control over the Northern Sea Route. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/7367603>
- Tass. (2019d, 21. august). Tor surface-to-air missile system for the first time on combat duty in the Northern Fleet. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/6783636>
- Tass. (2020a, 26. april). Russian paratroopers jumped with parachutes in the Arctic from a height of 10 km for the first time in the world. Hentet fra <https://tass.ru/armiya-i-opk/8337363>

-
- Tass. (2020b, 8. oktober). "Vityaz" Uralvagonzavod snowmobiles successfully passed the test stage in the Arctic. Hentet fra <https://tass.ru/ekonomika/9664785>
- The Military Balance. (2000). Russia. *The Military Balance*, 100(1), 109-126. <https://doi.org/10.1080/04597220008460142>
- The Military Balance. (2001). Russia. *The Military Balance*, 101(1), 105-118. <https://doi.org/10.1080/04597220108460154>
- The Military Balance. (2007). Russia. *The Military Balance*, 107(1), 187-206. <https://doi.org/10.1080/04597220601167740>
- The Military Balance. (2013). Chapter Five: Russia and Eurasia. *The Military Balance*, 113(1), 199-244. <https://doi.org/10.1080/04597222.2013.757001>
- The Russian Federation. (2000). *The Russian Federation Military Doctrine*. Armscontrol.org. Hentet fra <https://www.armscontrol.org/act/2000-05/russias-military-doctrine>
- The Russian Federation. (2001). *Russian Maritime Doctrine for the Period up to 2020*. Kremlin.ru: President of Russia. Hentet fra <http://kremlin.ru/supplement/1800>
- The Russian Federation. (2008). *The basics of the Russian Federation's state policy in the Arctic for the period up to 2020 and the future*. Rg.ru. Hentet fra <https://rg.ru/2009/03/30/arktika-osnovy-dok.html>
- The Russian Federation. (2009). *National Security Strategy of the Russian Federation to 2020*. Hentet fra <http://rustrans.wikidot.com/russia-s-national-security-strategy-to-2020>
- The Russian Federation. (2013). *Development strategy of the Arctic Zone of the Russian Federation and the national security up to 2020*. Government.ru. Hentet fra <http://static.government.ru/media/files/2RpSA3sctElhAGn4RN9dHrtzk0A3wZm8.pdf>
- The Russian Federation. (2014). *The Military Doctrine of the Russian Federation*. The Embassy of the Russian federation to the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland. Hentet fra <https://rusemb.org.uk/press/2029>
- The Russian Federation. (2015). *The Russian Federation's National Security Strategy*. Kremlin.ru. Hentet fra <http://www.kremlin.ru/acts/bank/40391>
- The Russian Federation. (2020). *On the Strategy for the Development of the Arctic Zone of the Russian Federation and Ensuring National Security for the Period up to 2035*. Gov.ru. Hentet fra <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202010260033>
- The Russian Government. (2021). *Federal Agency for Special Construction*. The Russian Government. Hentet fra <http://government.ru/en/department/98/>
- Trevithick, J. (2018, 30. mai). Russian Commandos Debut Arctic Combat Buggy That Looks Right Out Of Fast And Furious. *The Drive*. Hentet fra <https://www.thedrive.com/the-war->

-
- [zone/21206/russian-commandos-debut-arctic-combat-buggy-that-looks-right-out-of-fast-and-furious](#)
- Trevithick, J. & Rogoway, T. (2020, 21. august). Image Shows Russia Extending Runway At Arctic Base, Could Support Fighter Jets, Bombers. *The Drive*. Hentet fra <https://www.thedrive.com/the-war-zone/35899/russia-is-extending-the-runway-at-its-arctic-base-could-support-tactical-jets-bombers>
- Western Military District Press Service. (2013, 12. september). The Northern Fleet Hydrographic Service Expedition landed on Rudolph Island of Franz Joseph Land. I. Mil.ru. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=11837499@egNews
- Western Military District Press Service. (2014, 25. august). Northern Fleet's hydrographic vessel "Sinezh" went on an Arctic campaign. I. Hentet fra https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=11980876@egNews
- White, R. (2021, 26. mars). 3 Russian Submarines Surface From Under Arctic Ice For The First Time. *Naval Post*. Hentet fra <https://navalpost.com/russian-submarines-nuclear-arctic-exercise-umka-2021/>
- Zygar, M. (2016). *All the Kremlin's Men: inside the court of Vladimir Putin*. New York: Public Affairs.
- Zysk, K. (2010). Russia's Arctic Strategy. *JFQ: Joint Force Quarterly*, (57), 103-110. Hentet fra <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&AN=51204636&site=ehost-live>
- Zysk, K. (2018). Russlands militærstrategi i endring. Implikasjoner for Nordflåten, nordområdene og Norges strategiske veivalg. *IFS Insights*;12. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2577324>
- Zysk, K. (2020). Russia's Military Build-Up in the Arctic: to What End? *CNA*. Hentet fra https://www.cna.org/CNA_files/PDF/IOP-2020-U-027998-Final.pdf
- Åtland, K. (2011). Russia's Armed Forces and the Arctic: All Quiet on the Northern Front? *Contemporary Security Policy*, 32:2, 267-287. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13523260.2011.590354>